

Národný akčný plán pre deti na roky 2009 - 2012

I.

Úvod

Práva detí tvoria súčasť ľudských práv. Ochrana ľudských práv je dôležitá pre každého človeka, osobitne pre takého, ktorý z akýchkoľvek dôvodov potrebuje pomoc a ochranu pri ich uplatňovaní. Potreba zabezpečiť dieťaťu osobitnú starostlivosť bola zakotvená a zvýraznená v rôznych významných medzinárodných dokumentoch¹ osobitne v najzávažnejšom dokumente na zabezpečovanie ochrany práv detí v Dohovore OSN o právach dieťaťa² (ďalej len „Dohovor o právach dieťaťa“) a jeho opčných protokolov³ vrátane Miléniových rozvojových cieľov. Je dôležité, aby sa práva detí uznali za samostatnú oblasť, a nezaradovali do širšej snahy o presadzovanie ľudských práv všeobecne. Niektoré práva sa vzťahujú výlučne alebo osobitne na deti. Európska únia jednoznačne uznala práva detí v Európskej charte základných práv najmä v článku 24.

1. Všeobecné východiská

1.1 Dohovor o právach dieťaťa

Slovenská republika ako zmluvná strana Dohovoru o právach dieťaťa v záujme jeho dôsledného naplňovania prijíma a realizuje mnohé opatrenia a je povinná prostredníctvom generálneho tajomníka OSN predkladať OSN správy o opatreniach prijatých na uvedenie práv uznaných v Dohovore o právach dieťaťa do života a o pokroku, ktorý sa dosiahol pri používaní týchto práv.

Slovenská republika obhajovala Východiskovú správu pred Výborom OSN pre práva dieťaťa počas jeho 25. zasadnutia v októbri 2000. Po prerokovaní správy Výbor OSN pre práva dieťaťa prijal Záverečné odporúčania pre Slovenskú republiku, spolu v 54 bodoch. Odporúčania Výboru z roku 2000 smerovali predovšetkým do oblasti koordinácie,

¹ Napr.: Ženevská deklarácia práv dieťaťa z r. 1924; Deklarácia práv dieťaťa, OSN 1959; Všeobecná deklarácia ľudských práv; Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach; Deklarácia o ochrane žien a detí za mimoriadnych udalostí a za ozbrojených konfliktov; Minimálne štandardné pravidlá OSN týkajúce sa súdnicstva za účasti mladistvých; Európsky dohovor o ľudských právach.

² Dohovor o právach dieťaťa (Oznámenie č. 104/1991),

³ Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (424/2004 Z .z.) a Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch.

monitorovania, rozpočtového rozdelenia, zákazu diskriminácie, ochrany pred týraním, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním, do oblasti náhradnej starostlivosti a rodinného prostredia, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a osobitných opatrení ochrany. Pripraviť Národný akčný plán pre deti na implementáciu záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru bolo jedno z kľúčových odporúčaní Výboru OSN.

Dňa 22. mája 2007 sa v Ženeve počas 45. zasadnutia Výboru pre práva dieťaťa (ďalej len „výbor“) uskutočnilo prerokovanie Druhej periodickej správy Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej len „druhá periodická správa“) predloženej v súlade s článkom 44 Dohovoru o právach dieťaťa.

Dňa 8. júna 2007 výbor schválil záverečné odporúčania k druhej periodickej správe Slovenskej republiky spolu v 74 bodoch, ktoré tvoria súčasť Národného akčného plánu pre deti (ďalej len „NAP“). Odporúčania obsahujú do veľkej miery očakávané témy implementácie dohovoru v období od vydania odporúčaní výboru k východiskovej správe v roku 2000. V tejto súvislosti treba uviesť, že sa výbor postavil kriticky k implementácii záverečných odporúčaní z roku 2000 v otázkach menších, súdneho systému pre mladistvých a policajnej brutality.

Za priority výbor označil vo svojich odporúčaníach vytvorenie koordinačného orgánu pre práva detí – Ministerského orgánu pre práva detí a mládeže a vytvorenie nezávislého mechanizmu pre implementáciu dohovoru, ktorý by mal – okrem iného – právomoc prijímať a vyšetrovať sťažnosti týkajúce sa porušovania práv detí vyplývajúcich z dohovoru. Výbor taktiež odporučil primerané zvyšovanie rozpočtových prostriedkov pre podporu práv detí, ako i prijatie nového, časovo viazaného národného akčného plánu pre deti pokrývajúceho minimálne 5-ročné obdobie⁴.

Záväzky vyplývajúce pre Slovenskú republiku z Dohovoru o právach dieťaťa sú základným východiskom stratégie Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv dieťaťa

1.2. Stratégia Európskej únie v oblasti práv dieťaťa

Dohovor o právach dieťaťa predstavuje základný východiskový dokument pre všetky ostatné medzinárodné dokumenty, ktoré sa prijímajú či už na európskom alebo širšom medzinárodnom fóre, a ktoré sa týkajú ochrany práv detí.

⁴ Odporúčania výboru sa týkali rôznych oblastí napr. problému získavania a zbierania dát o rómskej menšine, odstránenia diskriminácie a komplexnej ochrany rómskych detí, policajnej brutality voči Rómom, diskriminácie rómskych detí pri adopciách, prístupe k zdravotnej starostlivosti, segregácie rómskych pacientov v nemocniciach, ako i prístupu k vzdelávaniu. V záverečných odporúčaníach sa objavujú niektoré témy, ktoré nemožno označiť za štandardné, prinajmenšom nie verne odzrkadľujúce druhú periodickú správu i diskusiu k nej. Patrí k nim odporúčanie k prijatiu komplexného zákona o ochrane príslušníkov národnostných menšín vrátane detí i referencia na informácie o detskej práci, najmä o žobraní.

Európska únia navrhuje vytvorenie jednotnej stratégie EÚ na účinnú podporu a ochranu práv dieťaťa vo vnútorných a vonkajších politikách Európskej únie a na podporu úsilia členských štátov v tejto oblasti.

Komisia vo svojom oznámení týkajúcom sa strategických cieľov na obdobie 2005 – 2009 ustanovila práva detí za jednu zo svojich hlavných priorít: *„Osobitnou prioritou musí byť účinná ochrana práv detí pred hospodárskym vykorisťovaním aj všetkými formami zneužívania, pričom Únia má byť pre ostatný svet lúčom svetla“*.

V rámci EÚ Komisia a členské štáty uprednostňujú najmä problematiku chudoby dieťaťa v rámci otvorenej metódy koordinácie v oblasti sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia (OMC), ktorá tvorí rámec vzájomného sa učenia medzi členskými štátmi, ktorý je založený na sérii spoločných cieľov a ukazovateľov a prijatie vnútroštátnych stratégií na podporu prístupu k systémom sociálnej ochrany a na podporu ich kvality.

Osobitné ciele stratégie EÚ v oblasti práv detí:

- Využívanie existujúcich činností pri riešení naliehavých potrieb
- Určenie priorít pre budúce opatrenia EÚ
- Presadzovanie práv detí v opatreniach EÚ
- Zavedenie mechanizmov účinnej koordinácie a konzultácie
- Posilnenie právomoci a odbornosti v oblasti práv detí
- Účinnnejšie informovanie o právach detí
- Podpora práv dieťaťa v oblasti vonkajších vzťahov

V európskom kontexte je osobitne významným program Rady Európy „Budujme Európu pre deti a s deťmi“. Cieľom tohto programu je odstrániť všetky formy násillia páchaného na deťoch prostredníctvom ochrany detí, odstránenia násillia, stíhania jeho páchatel'ov a participáciou detí. Program venuje osobitnú pozornosť obzvlášť zraniteľným deťom – deťom so zdravotným postihnutím, deťom žijúcim v chudobe a deťom, ktoré vyrastajú bez rodičov.

Program rady Európy „Budujme Európu pre deti a s deťmi“ chce pomôcť štátom upevniť alebo rozvinúť národné stratégie na ochranu práv detí. Pomôže štátom vypracovať aj komplexné obsažné a dostupné právne rámce. Navrhne modely účinných inštitucionálnych rámcov a podporí spustenie participačných procesov s cieľom navrhnuť a aplikovať národné postupy.

Program vystupuje proti všetkým formám násillia páchaného na deťoch, bude sa snažiť najmä o zvýšenie informovanosti, vzdelávanie, školenie a budovanie kapacít na podporu kultúry bez násillia a o dosiahnutie nulovej hranice jeho tolerovania.

Má napomôcť krajinám vypracovať stratégie na zabránenie násilia voči deťom. Pomôže zlepšiť systémy, ktoré umožňujú nahlasovanie prípadov prostredníctvom detských liniek, podporu rodín a rýchlu identifikáciu a dokumentáciu prípadov. Umožní aj verejným orgánom a odborníkom rýchlo a primerane reagovať na oznámené násilie. Osobitné úsilie sa vyvinie na odstránenie sexuálneho zneužívania a vykorisťovania detí. Chce aktivovať všetky časti spoločnosti, pripomenúť im ich osobitnú zodpovednosť a posilniť ich kapacity na predchádzanie násiliu a na ochranu detí. Kampaň zlepší prístup detí k informáciám a vypracuje metódy a nástroje na dosiahnutie zmysluplnej participácie detí na všetkých úrovniach – miestnej, regionálnej a národnej, využije čo najviac medzinárodnú spoluprácu. Spojí dôležité nástroje, ako vypracovávanie noriem, monitorovanie, rozvoj postupov, technickú pomoc a informovanosť, a dá ich k dispozícii, aby slúžili detským právam.

Súčasťou programu Budovanie Európy pre deti a s deťmi je aj kampaň za zákaz telesného trestania detí.

Slovenská republika sa ako členská krajina EÚ hlási k myšlienke účinnej ochrany práv detí pred hospodárskym vykorisťovaním aj všetkými formami zneužívania, ako i k strategickému cieľu ťažiskovej úlohy Únie v celosvetovom rozmere. Rovnako sa hlási k programom vypracovania stratégií na zabránenie násilia voči deťom. Uvedené strategické ciele sa v plnej miere premietajú vo všetkých opatreniach ktoré Slovenská republika realizuje.

1.3 Cieľ a metodológia Národného akčného plánu pre deti

Základným cieľom Národného akčného plánu pre deti je prostredníctvom definovaných úloh a opatrení zabezpečiť dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv detí uznaných Dohovorom o právach dieťaťa a pokroku pri ich používaní.

Strategické zámery Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv detí je možné zhrnúť do troch základných oblastí :

1. inštitucionálne zabezpečenie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa, koordinácia politik a monitorovanie všetkých oblastí záujmu podľa Dohovoru o právach dieťaťa,
2. prijímanie a realizovanie opatrení legislatívneho, ako i nelegislatívneho charakteru na dosahovanie pokroku v oblasti ochrany práv detí,
3. zvyšovanie odbornej prípravy a profesionality odborníkov pracujúcich s deťmi.

Pri uplatňovaní Dohovoru o právach dieťaťa je potrebné sa zamerať na dosiahnutie hlavných cieľov, a to:

- predchádzať porušovaniu a postupne odstraňovať zo života spoločnosti nedostatky ohľadne dodržiavania ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa,
- vytvárať a zdokonaľovať ochranné systémy v inštitúciách, ktoré uskutočňujú činnosti vo vzťahu k deťom, a to najmä zapájaním pracovníkov, ale i mimovládnych organizácií, a aj takým spôsobom prehlbovať demokratický prístup k tejto minoritnej skupine a tiež neustále posilňovať i funkciu spoločenskej kontroly,
- cieľavedome rozvíjať a upevňovať pozitívne činitele, ktoré budú znemožňovať vznik a nárast porušovania ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa,
- zabrániť porušovaniu ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa,
- podporovať rodičovskú starostlivosť o deti.

Úlohy obsiahnuté v Národnom akčnom pláne pre deti majú za cieľ zabezpečiť plnenie strategických zámerov Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv detí.

Národný akčný plán pre deti bol pripravovaný za účasti širokého spektra odborníkov z rôznych oblastí tak, aby bolo pokryté nielen široké spektrum oblastí, ale tiež zabezpečená i prepojenosť a kompatibilita opatrení a úloh. Na jeho tvorbe sa podieľali zástupcovia zodpovedných rezortov, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, verejný ochranca práv, zástupcovia Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, samosprávy, neštátnych subjektov pôsobiacich v danej oblasti (zoznam členov pracovných skupín tvorí prílohu č. 4 materiálu).

Národný akčný plán pre deti vychádza najmä:

- z Dohovoru o právach dieťaťa,
- z predchádzajúceho Národného akčného plánu pre deti, schváleného uznesením vlády SR č. 837 zo 7. augusta 2002, ktorý stanovoval úlohy na obdobie rokov 2002 až 2005 a zo stručného zhodnotenia pokroku v rokoch 2005 – 2007,
- zo Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k prvej správe Slovenska o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a právami dieťaťa ustanovenými v Dohovore o právach dieťaťa, rok 2000,
- zo Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k druhej periodickej správe Slovenska o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a právami dieťaťa ustanovenými v Dohovore o právach dieťaťa, rok 2007.

Národný akčný plán pre deti je konštruovaný ako otvorený dokument, obsahuje základné úlohy na obdobie 2009 – 2012 s predpokladaným prvým hodnotením

a aktualizáciou úloh v roku 2010 za roky 2009 a 2009 a následným ročným hodnotením a aktualizáciou.

Navrhované časové obdobie Národného akčného plánu predpokladá celkové zhodnotenie 5-ročného obdobia v roku 2013 tak, aby mohlo byť pre nasledujúce obdobie zohľadnené ako východisko Záverečné odporúčania Výboru OSN pre práv dieťaťa po obhajobe tretej a štvrtej konsolidovanej správy.

Zároveň je treba uviesť, že úlohy Národného akčného plánu pre deti na najbližšie obdobie sú formulované bez účasti detí, tento akčný plán však nielen predpokladá účasť detí na napĺňaní úloh Národného akčného plánu pre deti, ale najmä obsahuje úlohy smerujúce k tomu, aby bol utvorený priestor na skúmanie názorov detí, poskytovanie relevantných informácií deťom tak, aby sa deti v budúcnosti mohli aktívne podieľať a vyjadrovať k politikám, ktoré sa ich týkajú.

2. Zhodnotenie plnenia úloh za roky 2002–2007

2.1 Národný akčný plán pre deti na roky 2002 –2004

MPSVR SR predložilo v auguste 2005 na rokovanie vlády SR Informáciu o plnení Národného akčného plánu pre deti. Podklady pre vypracovanie Informácie o plnení tohto plánu poskytli ministerstvá zodpovedné za plnenie konkrétnych úloh, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Štatistický úrad Slovenskej republiky a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Informácia o plnení Národného akčného plánu za roky 2002 – 2004, ktorá bola vládou SR prerokovaná dňa 17. augusta 2005, tvorí prílohu č. 3.

Priložená informácia obsahuje odpočet plnenia úloh v rokoch 2002 – 2004. **Informácia** o plnení úloh predstavuje právne úpravy a ciele úloh, resp. náhľad na jednotlivé systémy avšak **neposkytuje žiadne relevantné informácie o výsledkoch a dopadoch realizovaných úloh prechádzajúceho obdobia.**

Odpočet plnenia úloh Národného akčného plánu na roky 2002 – 2004 vykazuje isté prvky formalizmu, úlohy sú vyhodnotené spravidla len z hľadiska legislatívnych úprav, nie sú uvádzané (až na malé výnimky) žiadne podporné údaje, vyhodnotenie je často zúžené do roviny konštatovania o splnení resp. realizovaní tej-ktorej aktivity bez skutočného zhodnotenia prínosu, či efektivity. V súčasnosti by bolo kontraproduktívne snažiť sa o komplexnú analýzu tohto obdobia. I napriek tomu je však možné uviesť, že uložené úlohy boli v sledovanom období splnené, avšak vážnym problémom, pre ktorý nie je možné vykonať analýzu a odsledovať pokrok, bolo, že odpočet úloh nebol realizovaný cez vopred stanovené merateľné ukazovatele. Je zrejmé, že pri tak rôznorodých úlohách, ich počte

a rôznorodých subjektoch je ťažko stanovovať priamo v akčnom pláne konkrétne merateľné indikátory. Z tohto dôvodu budú, okrem všeobecných indikátorov jednotlivé zodpovedné subjekty, uznesením vlády SR zaviazané k sledovaniu merateľných indikátorov k jednotlivým úlohám, resp. skupinám úloh z ktorých budú vychádzať pri odpočte plnenia Národného akčného plánu.

2.2. Stručné zhodnotenie opatrení realizovaných v rokoch 2005–2007

V období rokov 2005-2007 bolo prijatých a realizovaných viacero významných opatrení, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili oblasť ochrany práv detí. Pokrok v jednotlivých politikách je badateľný, za najvýznamnejšie opatrenia možno považovať v kontexte Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa napr.:

- oblasť rodinného práva - zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“) nadobudol účinnosť 1. apríla 2005, zásada najlepšieho záujmu dieťaťa, alebo prihliadania na záujem dieťaťa je imanentná v celom Zákone o rodine rovnako ako v Občianskom súdom poriadku či Občianskom zákonníku. V súlade s touto zásadou musia konať tak rodičia, ako aj štát. Rodičia sú povinní vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti tak, aby chránili záujem maloletého dieťaťa. Súd môže dokonca priznať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k osobnej starostlivosti o maloleté dieťa aj maloletemu rodičovi dieťaťa staršiemu ako 16 rokov, ak je to v záujme maloletého dieťaťa. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

- oblasť trestného práva - zákon č. 305/2005 Z. z. Trestný zákon, účinný od 1. januára 2006 znížil hranicu trestnej zodpovednosti na 14 rokov. Nepodmienečný trest odňatia slobody môže súd uložiť mladistvému iba za podmienky, že by vzhľadom na okolnosti prípadu, osobu mladistvého alebo vzhľadom na predtým uložené opatrenia, uloženie iného trestu zjavne nevedlo k dosiahnutiu účelu trestu. Zákon rozšíril možnosť výmery trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby bez akýchkoľvek obmedzení a ustanovil široké spektrum možností odklonu od trestu, resp. alternatív k výkonu trestu odňatia slobody. „V Trestnom zákone sú uvedené skutkové podstaty napr. trestného činu znásilnenia, sexuálneho násillia, sexuálneho zneužívania, odloženia dieťaťa, opustenia dieťaťa, zanedbania povinnej výživy, týrania blízkej osoby a zverenej osoby, ohrozovania mravnej výchovy mládeže, výroby, rozširovania a prechovávanía detskej pornografie a ohrozovania mravnosti. Trestný zákon obsahuje aj skutkovú podstatu trestného činu obchodovania s deťmi (§§ 180-181), a v §§ 209-210 trestný čin únosu.

Zákon č. 301/2005 Z z. z Trestný poriadok, účinný od 1. januára 2006 upravuje osobitné konanie proti mladistvým. Mladistvý musí mať napríklad obhajcu už po vznesení obvinenia, do väzby ho možno vziať iba vtedy, ak jej účel nemožno dosiahnuť inak, aj keď sú tu zákonné dôvody na vzatie do väzby, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie o dohode o vine a treste nemožno konať v jeho neprítomnosti, a podobne. Podľa novej právnej úpravy sa na začatie, respektíve pokračovanie v trestnom stíhaní nevyžaduje pri trestných činoch násilie proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi, obmedzovania osobnej slobody, vydierania, porušovania domovej slobody a znásilnenia (ak je poškodený vo vzťahu k páchatelovi manželom alebo druhom) súhlas poškodeného.⁵ Oblasť domáceho násillia, zneužívania a zlého zaobchádzania vrátane telesných trestov je sledovaná pracovníkmi zaradenými na odboroch všeobecnej kriminality úradov justičnej a kriminálnej polície krajských a okresných riaditeľstiev Policajného zboru, ktorí sa zaoberajú problematikou trestnej činnosti mládeže a páchanej na mládeži, vedú si o nej prehľad a vykonávajú prevenciu v spolupráci s policajnými preventistami.

- **oblasť sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** - zákon č. 305/2005 Z z. o sociálnoprávnej ochrane detí a so sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinný od 1. septembra 2005, podstatne rozšíril možnosti práce s klientom, vytvoril o. i. podmienky na predchádzanie krízovým situáciám v rodinách, na zabezpečenie rovnocenného náhradného prostredia deťom v prípade, že nie sú vychovávané v prirodzenej rodine. Upravuje pôsobnosť štátu a samosprávy a posilňuje pôsobenie neštátnych subjektov. Opatrenia sa vykonávajú pre každé dieťa, ktoré má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt, alebo sa tu zdržiava bez sprievodu zákonných zástupcov, príbuzných alebo osoby, ktorá je podľa práva alebo zvyku za dieťa zodpovedná, a taktiež pre dieťa, ktoré je občanom Slovenskej republiky a nachádza sa bez sprievodu na území iného štátu. Opatrenia sa vykonávajú v prirodzenom rodinnom, v náhradnom rodinnom, v otvorenom prostredí, a v prostredí utvorenom a usporiadanom na výkon opatrení – zariadeniach⁶ a to aj pre

⁵ Týmto sa malo zamedziť prípadom tzv. „domáceho násillia“, kde poškodený často pod tlakom páchatela, ktorým bol práve rodič alebo manžel, svoj súhlas s trestným stíhaním stiahol alebo ho neudelil vôbec.

⁶ Riešeniu problematiky násillia je v právnej úprave venovaný osobitný priestor (napr. povinnosť obce organizovať alebo sprostredkovať účasť na programoch zameraných na pomoc deťom a plnoletým fyzickým osobám ohrozeným správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných osôb a na programoch zameraných na plnoleté fyzické osoby, ktoré svojim správaním ohrozujú členov rodiny). Na účely poskytovania špeciálnej pomoci týraným, pohlavne a inak zneužívaným deťom v prípadoch, kedy bolo potrebné dieťa vyňať z rodinného prostredia a je tak potrebné vzhľadom na výsledky na výsledky diagnostiky, sú v detských domovoch zriadené samostatné skupiny. Na účely pomoci deťom a plnoletým fyzickým osobám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii slúži krízové stredisko. V SR je však zriadených len 28 krízových stredísk s celkovou kapacitou 514 miest (pobytového charakteru), z toho 13 je zriadených samosprávou a 15 neštátnymi subjektmi. Rovnaká pozornosť je venovaná problematike násillia páchaného na ženách. Okrem iných aktivít Slovenská republika realizuje i kroky v inštitucionálnom riešení – k 1. 4. 2007 bol na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR zriadený osobitný útvar – odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, okrem toho sa zriadila Rada vlády pre rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí.

rodičov detí, prípadne iných zákonných zástupcov detí a pre iné plnoleté fyzické osoby. Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je povinný vo všetkých prípadoch, kedy sa prijímajú rozhodnutia týkajúce sa detí poskytnúť dieťaťu potrebnú pomoc, informovať ho, vypočuť jeho názor (napr. pri rozhodovaní o výchovných opatreniach, pri spracovaní plánov výchovného opatrenia, pri jeho priebežnom i celkovom vyhodnotení, pri spracovaní plánu sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou a pod.).

MPSVR SR spracovalo a realizovalo rezortný „Akčný plán na zabezpečenie ochrany ohrozených detí na roky 2005-2006“, ktorý stanovoval základné úlohy súvisiace s implementáciou novej právnej úpravy do praxe, pričom sa prioritne zameriaval na oblasť predchádzania vyňatiu dieťaťa z rodiny, náhradnej starostlivosti a osvojeniu. Dopady právnej úpravy sú priebežne monitorované so všetkými zúčastnenými subjektami, výsledky a skúsenosti budú premietnuté v pripravovanej novele právnej úpravy.

- oblasť antidiskriminácie - zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) **v znení neskorších predpisov** predstavuje všeobecnú zákonnú úpravu dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania, popri všeobecných ustanoveniach o rovnosti obsiahnutých v Ústave Slovenskej republiky. Týmto zákonom boli novelizované ustanovenia iných všeobecne záväzných právnych predpisov⁷, ktoré už pred prijatím antidiskriminačného zákona upravovali zásadu rovnakého zaobchádzania (resp. zákaz diskriminácie). Novela antidiskriminačného zákona v r. 2007 reagovala predovšetkým na dve formálne oznámenia Komisie Európskych spoločenstiev (Komisia) vo veci neúplnej alebo nesprávnej transpozície smernice Rady 2000/43/ES a smernice Rady 2000/78/ES so zámerom dokončiť úplnú transpozíciu týchto dvoch smerníc v zmysle pripomienok Komisie. antidiskriminačného zákona (zo strany odbornej verejnosti a mimovládnych organizácií), ktoré priniesla prax v súvislosti s uplatňovaním tohto predpisu. Ďalšia novelizácia priniesla rozšírenie ochrany pred diskrimináciou z jednotlivých dôvodov na všetky oblasti určené zákonom (a smernicami), na úpravu definície sexuálneho obťažovania, na možnosť prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení, ale aj na spresnenie niektorých aspektov procesnej stánky ochrany pred diskrimináciou a došlo k úplnej transpozícii aj ďalších európskych smerníc⁸. Došlo zároveň k ďalšiemu rozšíreniu právomocí Slovenského národného strediska pre ľudské práva („Equality Body“) o oprávnenie vykonávať nezávislé

⁷ Zákony uvedené v čl. III až XXII antidiskriminačného zákona boli novelizované spôsobom zakotvenia priameho odkazu na uplatnenie všeobecnej právnej úpravy zásady rovnakého zaobchádzania obsiahnutej v antidiskriminačnom zákone. Vo vzťahu k antidiskriminačnému zákonu tak predstavujú špeciálnu právnu úpravu (lex specialis) dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania.

⁸ -Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/73/ES z 23. septembra 2002, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 76/207/EHS z 9. februára 1976 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k zamestnaniu, odbornej príprave a postupu v zamestnaní a o pracovné podmienky.

-Smernica Rady 86/378/EHS z 24. júla 1986 o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami v zamestnaneckých systémoch sociálneho zabezpečenia v znení Smernice Rady 96/97/ES z 20. decembra 1996.

získovania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania. Na novelizáciách antidiskriminačného zákona pracovala medzirezortná komisia zložená zo zástupcov jednotlivých rezortov, ktorá bola v rámci druhej novelizácie rozšírená o zástupcov Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Národnej banky Slovenska, Slovenskej asociácie poisťovní a členky reprezentujúcej verejnosť.

- **daňový bonus** - V súčasnosti platný zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), ktorý s účinnosťou od 1.1.2004 nahradil dovtedy platný zákon č. 366/1999 Z. z. v znení neskorších predpisov, v § 33 upravuje uplatňovanie daňového bonusu. S účinnosťou od 1.1.2004 tak daňový bonus nahradil dovtedy uplatňovaný spôsob zníženia základu dane podľa § 12 ods. 1 písm. b) zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, a to nezdaniteľnú časť základu dane na vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom.

Zo znenia § 33 zákona o dani z príjmov vyplýva, že daňovník, ktorý v zdaňovacom období mal zdaniteľné príjmy podľa § 5 (príjmy zo závislej činnosti) aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy, alebo ktorý mal zdaniteľné príjmy podľa § 6 (príjmy z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu) aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy a vykázal základ dane (čiastkový základ dane) z príjmov podľa § 6, si môže v zdaňovacom období uplatniť daňový bonus na každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom. Súčasná výška daňového bonusu pripadajúca na mesiac je 555 Sk. Vzhľadom na prechodné ustanovenie § 52 ods. 48 zákona o dani z príjmov sa od 1.7.2008 daňový bonus zvýši rovnakým koeficientom a za rovnaké kalendárne mesiace zdaňovacieho obdobia, ako suma životného minima. Z predmetného prechodného ustanovenia vyplýva, že od roku 2007 sa daňový bonus mení (zvyšuje) pravidelne k 1. júlu príslušného kalendárneho roka.

Poznamenávame, že daňový bonus je ustanovený v zákone o dani z príjmov ako jeden z motivačných faktorov zamestnania sa a zároveň slúži na podporu rodín s deťmi.

- **použitie podielu zaplatenej dane na osobitné účely** - zo súčasného znenia zákona o dani z príjmov vyplýva, že daňovník, fyzická osoba a aj právnická osoba, môže poskytnúť podiel zaplatenej dane z príjmov vo výške 2 % na podporu športu detí, mládeže, vzdelávania, ale napríklad aj na ochranu a podporu zdravia, na poskytovanie sociálnej pomoci, na ochranu ľudských práv.

- **nepriame dane** - v oblasti nepriamych daní sa v podmienkach Slovenskej republiky neaplikujú žiadne priame úľavy zamerané špeciálne na deti, nakoľko v tejto oblasti neexistuje priestor pre systémovú podporu detí a ochranu ich práv. Ako nepriamu podporu vzdelania a voľnočasových aktivít detí je však možné chápať zníženú sadzbu dane z pridanej hodnoty 10 % zo základu dane, ustanovenú v čl. I bode 56 zákona č. 593/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov,

ktorá sa s účinnosťou od 1. januára 2008 vzťahuje aj na tovary s číselným kódom 4903 00 00 Spoločného colného sadzovníka „Obrázkové knižky, predlohy na kreslenie alebo maľovanie, pre deti“.

- **ochrana detí pred násilím plynúcim z masovokomunikačných prostriedkov** - od 1. januára 2008 nadobudol účinnosť zákon č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávaní audiovizuálnych diel, multimediálnych diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon) a vyhláška Ministerstva kultúry SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania audiovizuálnych diel, zvukových záznamov umeleckých výkonov, multimediálnych diel, programov alebo iných zložiek programovej služby a spôsobe jeho uplatňovania. Cieľom novej právnej úpravy je ochrana maloletých pred nevhodnými obsahmi všetkých zložiek programovej služby s ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín, zvýšenie informovanosti verejnosti a rodičov o ponúkaných audiovizuálnych obsahoch a zjednotenie spôsobu označovania. Ministerstvo kultúry SR vykonáva dohľad nad povinnosťou výrobcov a distribútorov určiť vekovú vhodnosť a Slovenská obchodná inšpekcia vykonáva dohľad nad zverejňovaním vekovej vhodnosti audiovizuálnych diel a multimediálnych diel, dohľad nad zabezpečením obmedzenia prístupu maloletým do 18 rokov k audiovizuálnym dielam určeným len dospelým a dohľad nad zverejňovaním povinných údajov na obale alebo nosiči audiovizuálneho diela, zvukového záznamu umeleckého výkonu a multimediálneho diela, medzi ktoré patrí aj uvádzanie vhodnosti resp. nevhodnosti diela podľa jednotného systému označovania.

Podľa osobitných právnych predpisov programovú službu Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu tvoria aj vzdelávacie programy, žánrovo rôznorodé programy pre deti a mládež a verejnoprávni vysielatelia sú povinní vysielat' väčšinový podiel programov vo verejnom záujme.

- **zamestnávanie mladistvých** - podmienky zamestnávania detí a mladistvých sú upravené najmä v Zákonníku práce 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov⁹. Zákomom č. 248/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákonník práce, bolo zmenené aj ustanovenie § 11 ods. 4 Zákonníka práce, ktoré upravovalo, že fyzická osoba, ktorá nedovršila 15 rokov veku môže výnimočne vykonávať ľahké práce, ktoré svojim charakterom a rozsahom neohrozujú jej zdravie, bezpečnosť, jej ďalší vývoj alebo školskú dochádzku .

Toto ustanovenie bolo zmenené v súlade so smernicou EÚ č. 94/33/EHS o pracovnej ochrane mladistvých zamestnancov a dohovorom MOP č. 138 o minimálnom veku tak, že sa výslovne ustanovil zákaz vykonávania práce fyzickej osobe vo veku do 15

⁹ Problematiku detskej práce upravuje aj dohovor MOP č. 138 o minimálnom veku a tiež smernica Rady 94/33/EHS o pracovnej ochrane mladistvých.

rokov alebo práce fyzickej osobe staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky. Tieto osoby môžu vykonávať len ľahké práce, ktoré svojim charakterom a rozsahom neohrozujú ich zdravie, bezpečnosť, ich ďalší vývoj alebo školskú dochádzku a len pri účinkovaní alebo spoluúčinkovaní na kultúrnych predstaveniach a umeleckých predstaveniach, športových podujatiach, reklamných činnostiach.

Výkon uvedených ľahkých prác povoľuje na žiadosť zamestnávateľa príslušný inšpektorát práce po dohode s príslušným úradom verejného zdravotníctva“.

Osobitým zákonom č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní v znení zákona 125/2006 Z. z. je upravený zákaz vykonávania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, tzn. aj mladistvých.

- **maloletí bez sprievodu** - v rámci komplexnej pomoci žiadateľom o udelenie azylu a integrácie azylantov a osôb na tzv. doplnkovej ochrane do spoločnosti sa využíva finančná pomoc programu Európskeho utečeneckého fondu (ERF). V rámci Európskeho utečeneckého fondu (ERF II) bol zrealizovaný projekt *„Sociálne, právne a psychologické poradenstvo a asistencia, materiálna starostlivosť a zabezpečenie voľno-časových aktivít žiadateľom o udelenie azylu a azylantom s dôrazom na starostlivosť o maloletých a ostatné zraniteľné osoby“* (1.12. 2006-30.11. 2007) vo všetkých azylových zariadeniach migračného úradu. Od 1.12. 2007 sa v rámci ERF II realizujú s obdobnou náplňou dva projekty; *„Lepšia kvalita života pre všetkých“*, ktorý realizuje mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada (ďalej len „SHR“) a projekt *„Azyl SK“* realizovaný mimovládnu organizáciou Spoločnosť ľudí dobrej vôle.

V azylových zariadeniach boli prijaté technické, organizačné a personálne opatrenia v prospech zvýšenej ochrany najmä zraniteľných skupín žiadateľov. Pracovníci migračného úradu sa zúčastňujú vzdelávacích aktivít týkajúcich sa týchto problémov. Ide o projekty *„Posilňovanie administratívnych kapacít v oblasti gender mainstreamingu“*, *„Prevenie a monitorovanie sexuálneho a genderovo (rodovo) podmieneného násillia medzi osobami žiadajúcimi o azyl v SR“*, *„Prevenie rodovo podmieneného násillia“* *„Postupy zamerané na prevenciu sexuálne a rodovo podmieneného násillia voči žiadateľom o udelenie azylu, azylantom a osobám s udelenou doplnkovou ochranou“*.

- **zdravotná starostlivosť a výživa detí a mládeže** - Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR a Ministerstvom zdravotníctva SR vypracoval materiál *„Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku 2006 -2013“*, ktorého cieľom je eliminácia rozdielov v nerovnosti v prístupe k zdravotnej starostlivosti u tzv. znevýhodnených skupín obyvateľstva (zdravotne postihnutí, nezamestnaní, deti a mládež, seniori, utečenci, bezdomovci a príslušníci rómskych komunit). Pri tvorbe programu sa vychádzalo z pozitívnych skúseností, ktoré sa uplatnili počas

realizácie pilotných programov terénnych zdravotných asistentov a rómskych asistentov detského lekára.

V rámci projektov PHARE zameraných na zdravotnú starostlivosť rómskej populácie sa vo vybraných 59 obciach realizoval program „Zlepšenie prístupu Rómov ku zdravotnej starostlivosti“. Projekt sa realizoval pod gesciou Ministerstva zdravotníctva SR od septembra 2005 do januára 2007. Cieľom tohto projektu bolo pilotne odskúšať nástroje na zabezpečenie dostupnosti zdravotníckej starostlivosti pre marginalizované rómske komunity vo vybraných lokalitách a zlepšenie prístupu rómskej menšiny k zdravotnej starostlivosti prostredníctvom zavedenia činnosti terénnych zdravotných asistentov. V danej oblasti bolo v uplynulom období zrealizovaných mnoho iných projektov, napr. od roku 2005 sa začal realizovať projekt „Primárna prevencia onkologických ochorení prsníka u adolescentných dievčat“, v roku 2005 začal projekt: „Podpora zdravia detí a mládeže epidemiologická štúdia stavu ústneho zdravia s intervenčným zdravotno – výchovným pôsobením u žiakov ZŠ“ a projekt „Zavedenie registra úrazovosti detí“. MZ SR a ÚVZ začali roku 2005 projekt: „Monitoring životného štýlu stredoškolskej mládeže v SR“, zameraný na oblasť rodiny, školy, voľného času, vnímania stresu, vlastného zdravia, otázky sebapoznania a na problematiku zneužívania návykových látok deťmi a mládežou. Realizuje sa projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ a projekt „Prieskum telesného vývoja detí a mládeže“ so špeciálnym dôrazom na sledovanie nadváhy a obezity u detí a mládeže“. V roku 2005 začala spolupráca na projekte: „Children’s Environment and Health Action Plan for Europe of the WHO Europe (CEHAPE)“ so zameraním na primárnu prevenciu, rovnosť, zníženie chudoby, podporu zdravia a dokumenty a záväzky členských krajín v rámci úsilia o zdravšie životné prostredie pre deti. Od roku 2006 sa uplatňuje „Konceptia zdravotnej starostlivosti v odbore neonatológia, pediatria a všeobecné lekárstvo pre deti a dorast“.

- **v oblasti výchovy a vzdelávania** bolo v sledovanom období spracovaných a realizovaných viacero koncepčných materiálov, ktoré boli premietnuté v spracovaní návrhu novej právnej úpravy v oblasti výchovy a vzdelávania, zákon č. 245/2008 Z.z. **o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 22. mája 2008**. Nová právna úprava účinná od 1.9.2008 zavádza významné zmeny v oblasti vzdelávania, poradenských systémov v rezorte školstva i v oblasti školských zariadení.

Zároveň je potrebné uviesť aspoň napríklad niekoľko významných aktivít zameraných na marginalizované rómske komunity. V rokoch 2004-2006 sa realizoval „Pilotný projekt vytvorenia funkcie policajného špecialistu pre prácu s rómskymi komunitami“, ktorý sa realizoval prostredníctvom 18 policajtov – špecialistov. Jeho cieľom bolo vytvoriť dostatočný priestor pre komunikáciu medzi políciou a Rómami. Pilotný projekt pod gesciou Odboru poriadkovej polície Prezídia Policajného zboru bol ministrom vnútra SR v roku 2006

vyhodnotený ako úspešný a s účinnosťou od 1. januára 2007 sa postupne rozširuje na celom Slovensku. Policajti vybraní na tieto funkcie prechádzajú špeciálnym školením, v rámci ktorého sa okrem základov komunikácie učia aj rómsky jazyk. V roku 2007 pôsobilo na Slovensku v rómskych lokalitách 118 policajných špecialistov.

V rokoch 2004 – 2006 bolo vytvorených 27 lokálnych partnerstiev sociálnej inklúzie (ďalej LPSI) s územnom pôsobnosťou v 5 samosprávnych krajoch (Košickom, Prešovskom, Banskobystrickom, Nitrianskom a Žilinskom). Program podpory rozvoja komunitnej sociálnej práce v obciach (ďalej len „Program KSP“) je jednou z foriem pomoci celého komplexu sociálnych opatrení. Do Programu KSP bolo v priebehu roku 2005 – 2006 zapojených 200 subjektov (z toho 36 miest, 160 obcí a 4 mimovládne organizácie), 242 komunitných sociálnych pracovníkov a 404 asistentov. V programe „Rozvoj lokálnej infraštruktúry“ (ďalej „RLI“) bolo v roku 2006 podporených 200 projektov, z ktorých 194 projektov bolo zrealizovaných. Projekty podporené v programe RLI boli vo väčšom počte zamerané na rómske obyvateľstvo, či už podporou vzniku komunitných centier, stredísk osobnej hygieny, útulkov, rozvoja infraštruktúry v segregovaných a separovaných rómskych komunitách, výstavbou chránených dielní pre dlhodobo nezamestnaných, atď. V programe RLI bolo vo výzve 02/2006 priamo podporených vznik alebo rekonštrukcia 43 komunitných centier, 14 pracovných inkubátorov, 17 útulkov pre bezdomovcov a hygienických centier zameraných na rómsku komunitu a bol podporený vznik cca 390 trvalých alebo dočasných pracovných miest.

3. Národné programy, stratégie, koncepcie a akčné plány, ktoré súvisia s úlohami a aktivitami NAP pre deti

Pre informáciu uvádzame podľa základných oblastí niektoré základné materiály, ktoré priamo súvisia s právami dieťaťa:

Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity:

- Koncepcia rozvoja domovov mládeže a rozvoja zariadení školského stravovania,
- Koncepcia v oblasti predškolskej výchovy v nadväznosti na prípravu detí pre vstup do ZŠ,
- Koncepcia vyučovania dopravnej výchovy,
- Koncepcia pedagogicko-psychologického poradenského systému a jeho implementácie do praxe,
- Koncepcia špeciálnopedagogického poradenstva,
- Koncepcia výchovy a vzdelávania národnostných menšín,
- Koncepcia rozvoja nadaných detí a mládeže,

- Konceptia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania,
- Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 – 2013.

Antidiskriminačné plány

- Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie.

Deti a rodina, rodinné prostredie a náhradná starostlivosť

- Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách 2005-2008.

Zdravie, zdravotná starostlivosť a výživa detí

- Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015,
- Národný program duševného zdravia,
- Národný program ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia v SR (nebol schválený),
- Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunitných skupín na Slovensku do roku 2008,
- Národný program prevencie obezity,
- Národný program rozvoja športu,

Sociálne a iné opatrenia na zvyšovanie životnej úrovne detí a ich rodín

- Konceptia migračnej politiky,
- Strednodobá konceptia rozvoja rómskej národnostnej menšiny v Slovenskej republike 2008 – 2013,
- Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku 2006 – 2013,
- Národný akčný plán SR k dekáde začleňovania rómske populácie 2005-2015,

Osobitné ochranné opatrenia

- Národný program boja proti drogám,
- Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na obdobie rokov 2006-2010,
- Program boja so zločinnosťou na roky 2008-2010,
- Národný akčný plán boja proti terorizmu,
- Stratégia prevencie kriminality na roky 2007 – 2010,
- Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2008 – 2010,

Z uvedeného jasne vyplýva potreba koordinácie aktivít, programov a politík ochrany práv detí tak, aby jednotlivé aktivity a programy, ktoré sú súčasťou tematicky zameraných

plánov, stratégií a podobne v budúcnosti spolu s Národným akčným plánom pre deti komplexne pokrývali práva dieťaťa zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa. Koordináciou aktivít, programov a politík ochrany práv detí je zároveň potrebné vyriešiť dva základné problémy – duplicitu úloh v jednotlivých plánoch, programoch a pod. a predídenie nedostatočnému riešeniu, resp. prípadnej absencii niektorej z oblastí práv dieťaťa podľa dohovoru.

II.

Národný akčný plán na roky 2009-2012

V prechádzajúcich častiach boli ako príklady uvedené niektoré významné aktivity, ktoré boli v období posledných približne troch rokov realizované rezortmi a neštátnymi subjektmi, ako i sumár základných materiálov Slovenskej republiky, ktoré obsahujú strategické zámery a úlohy v jednotlivých politikách, ktoré priamo v daných súvislostiach obsahujú i úlohy a zámery zacielené na detskú populáciu. Je zrejmé, že rozmanitosť a kvantita legislatívnych i nelegislatívnych opatrení svedčí o úsilí Slovenskej republiky implementovať práva dieťaťa priznané Dohovorom o právach dieťaťa a aj inými významnými medzinárodnými dokumentmi z oblasti práv detí. Slovenská republika zohľadňuje princíp najlepšieho záujmu dieťaťa vo všetkých svojich politikách a zodpovedajúce úlohy sa objavujú vo všetkých národných programoch, stratégiách, koncepciách, akčných plánoch v rôznych oblastiach a na rôznych úrovniach. Kvantita materiálov a ich pochopiteľné tematické zameranie však oprávnene vzbudzuje snahu po primeranom a zodpovedajúcom koordinovaní čiastkových politík.

Národný akčný plán na implementáciu záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa je po obsahovej stránke rozdelený do tematických oblastí:

1. Koordinácia politík a nezávislé mechanizmy na ochranu práv dieťaťa
2. Prierezové úlohy a opatrenia a špecifické úlohy a opatrenia
3. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity
4. Deti a rodina, rodinné prostredie a náhradná starostlivosť
5. Zdravie, zdravotná starostlivosť a výživa detí
6. Sociálne a iné opatrenia na zvyšovanie životnej úrovne detí a ich rodín
7. Osobitné ochranné opatrenia

Po formálnej stránke je súčasťou uvedenej úlohy nielen termín jej plnenia a zodpovednosť, ale v prípade, ak to povaha úlohy umožňuje resp. vyžaduje i spôsob plnenia úlohy. S výnimkou úloh v rámci oblasti Koordinácie politik a nezávislých mechanizmov na ochranu práv dieťaťa, je súčasťou zodpovednosti rezortu resp. spoluzodpovedných rezortov i zabezpečenie finančných zdrojov na realizáciu úlohy. Nositelia úloh zároveň zodpovedajú za sledovanie efektivity danej úlohy a jej vyhodnotenie, vrátane uvedenia konkrétnych výsledkov, resp. indikátorov plnenia z pohľadu cieľa úlohy.

I. Úlohy a opatrenia

1. Koordinácia politik a nezávislé mechanizmy na ochranu práv dieťaťa (body 11, 12, 15, 16 Záverečných odporúčaní Výboru pre práva dieťaťa (ďalej len body)

Strategický cieľ: Zlepšenie koordinácie politik na ochranu a výkon práv dieťaťa, dosiahnutie účinnej spolupráce zúčastnených subjektov (bližšie časť II. materiálu).

Ukazovateľ:

Existencia národnej autority Výboru ministrov pre deti

Existencia nezávislej inštitúcie ochrany práv detí na monitorovanie implementácie dohovoru v súlade s Parížskymi zásadami.

- a) Inštitucionalizovať koordináciu politik na ochranu práv detí tak, ako vyplýva z odporúčania Výboru OSN a z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky (časti 3. 4)

Termín: 31. marca 2009

Zodpovedný: MPSVR SR, MF SR

Spôsob plnenia: Kompletný Návrh na zriadenie Výboru ministrov pre deti tvorí II. časť materiálu

- b) Inštitucionalizovať nezávislú inštitúciu ochrany práv detí ako osobitný, nezávislý mechanizmus prijímania a preskúmavania sťažností od detí alebo v ich mene, monitorovania implementácie Dohovoru o právach dieťaťa zodpovedajúci Parížskym zásadám.

Termín : do 30. júna 2009

Zodpovedný: Verejný ochranca práv, MS SR

Spôsob plnenia: príprava zmien a doplnení v príslušných právnych predpisoch

2. Prierezové úlohy a opatrenia:

Strategický cieľ: Zefektívnenie všeobecných opatrení pre implementáciu dohovoru a dosahovanie pokroku v dodržiavaní všeobecných princípov ochrany práv detí.

Ukazovateľ: schopnosť preukázateľne (podľa konkrétnych indikátorov k čiastkovým úlohám) informovať o pokroku pri implementovaní čl. 2,3,4,6,7,8,12,13-17,19,37a,42 Dohovoru o právach dieťaťa

2.1. Alokácia finančných prostriedkov (r. 2000/ body 13,14, r. 2007/body 7,17,18)

Navrhnuť a následne realizovať **spôsob sledovania vyčlenených zdrojov** štátneho rozpočtu alokovaných na implementáciu ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv dieťaťa s osobitným dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny detí vrátane rómskych detí.

T: 2012

Z: všetky rezorty v súčinnosti s MF SR, ÚV SR GP SR,ŠÚ SR, Sekretariátom Výboru ministrov pre deti

Odporúča: VÚC, obce

S: zavedenie sledovania vynaložených zdrojov štátneho rozpočtu na implementáciu práv dieťaťa od roku 2012 vo všetkých kapitolách štátneho rozpočtu

2.2. Zber údajov (body 19, 20)

a) Prehodnotiť a doplniť štatistické sledovania, vrátane zberu a sledovania čiastkových údajov a doplnkových štatistických sledovaní v súlade s odporúčaniami Výbor OSN 19 a 20 (t.j. o informácie umožňujúce prehľadné sledovanie a hodnotenie implementovania článkov dohovoru a informácie o širokom rade zraniteľných skupín, okrem iného, detí, ktoré sú príslušníkmi národnostných menšín ako Rómovia, deti žijúce v chudobe) ako základ pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa a ako východisko tvorby politík na implementáciu Dohovoru o právach dieťaťa.

b) Zber údajov a štatistické sledovania systémovo prispôsobiť kategorizácii EÚ a OSN tak, aby umožňovali komparáciu dosiahnutého pokroku v oblasti zdravia, sociálnej situácie a demografického vývoja v krajine.

T: 2010

Z: MPSVR SR, MŠ SR, MZ SR, MŽP SR, MV SR, MS SR, MK SR, ÚV SR, Splnomocnenkyňa vlády pre rómske komunity, Sekretariát Výboru ministrov pre deti, VÚC, obce v súčinnosti so ŠÚ SR

S: Vyhodnotenie úlohy a použitie údajov v Správe o plnení v r. 2010

- c) Spracovať návrh systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch, ktoré sú príslušníkmi národnostných menšín (rasy, etnický pôvod) a pre ktoré sú vykonávané opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

T: 2009

Z: MPSVR SR

- d) Rozšíriť rezortný informačný systém o oblasť sledovania údajov v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

T: 2009- pilotné odskúšanie, 2010 – zavedenie sledovania

Z: MPSVR SR

2. 3. Rozširovanie dohovoru, zlepšovanie povedomia o právach dieťaťa a spolupráca s občianskou spoločnosťou (body 21 – 24)

(úlohy zamerané na rozvoj ľudských zdrojov v konkrétnych oblastiach obsahujú ďalšie časti)

- a) Spracovať komplexný program rozširovania informácií o dohovore zameraný na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi.

T: priebežne

Z: sekretariát Výboru ministrov pre deti, MPSVR SR, MŠ SR, MZ SR, MŽP SR, MV SR, MS SR, MK SR, ÚV SR, ŠÚ SR, VÚC, obce v spolupráci s neštátnymi subjektami pôsobiacimi v oblasti práv detí

S: Rozpracovanie v Pláne práce Výboru ministrov pre deti, Vyhodnotenie úlohy a použitie údajov v Správe o plnení v r. 2010

- b) Zahnúť vo všetkých systémoch prehlbovania kvalifikácie a celoživotného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, najmä policajtov, učiteľov, zdravotníckych pracovníkov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov v inštitúciách starostlivosti o deti oblasť znalostí o všetkých ustanoveniach dohovoru.

T: priebežne

Z: MV SR, MŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MŽP SR, MS SR, MK, MDPaT, ÚV SR, ŠÚ SR, VÚC, obce

S: Vyhodnotenie úlohy a použitie údajov v Správe o plnení v r. 2010

2. 4 Telesné tresty (body 36 - 37)

- a) Zvážiť spôsob implementovania zásady nulovej tolerancie k telesným trestom a iným hrubým alebo ponižujúcim formám trestania v každom prostredí, vrátane rodiny. Prehodnotiť v tomto smere právne predpisy v relevantných oblastiach.

T: v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády najneskôr do 2012

Z: MŠ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR, MZ SR, Sekretariát Výboru ministrov pre deti

- b) Zabezpečiť informačnú kampaň v pôsobnosti rezortov k používaniu alternatívnych nenásilných foriem výchovy v rodine rešpektujúcich úctu k dieťaťu a podporujúcich rodičovskú autoritu.

T: 2009 a nasl.

Z: Sekretariát Výboru ministrov pre deti, MPSVR SR, MŠ SR,

SZ: Informačná kancelária Rady Európy

- c) Spolupracovať pri vypracúvaní, zavádzaní a evaluácii politík, právnych predpisov, stratégií a spracúvaní analýz a pod. v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately s obcami, vyššími územnými celkami, neštátnymi subjektami pôsobiacimi v oblasti ochrany práv detí a s deťmi pre ktoré sú vykonávané opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

T: priebežne

Z: MPSVR SR

- d) Aktívne spolupracovať pri vybavovaní podnetov maloletých obsahujúcich porušovanie ich práv.

T: priebežne

Z: Štátne orgány a nezávislá inštitúcia ochrany práv detí v spolupráci s GP SR

- e) Monitorovať a účinne podporovať kvalitu poskytovaných služieb novozavádzanej linky 116111.

T: od zahájenia služieb operátorom

Z: TÚ SR, MPSVR SR

2. 5 Nediskriminácia (najmä body .27 a 28)

- a) Posilniť aktivity na zvyšovanie povedomia a iných preventívnych činností proti diskriminácii, vrátane informovanosti o možnostiach ochrany pred diskrimináciou a porušovaním ľudských práv, ako jeden z dôležitých nástrojov aktívneho prístupu k boju proti diskriminácii.

T: priebežne

Z: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

S: napr. Monitoring ľudských práv a zásad rovnakého zaobchádzania, Monitoring práv dieťaťa

- b) Rozpracovávať v podmienkach akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie opatrenia na predchádzanie a riešenie problematiky diskriminácie detí vo všetkých spoločenských oblastiach (ak nie sú opatrenia konkrétne obsiahnuté v Národnom akčnom pláne pre deti).

T: podľa časového harmonogramu akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie

Z: sekretariát Výboru ministrov pre deti – koordinácia plnenia úlohy, ÚV SR, úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, MŠ SR, MPSVR SR, MZ SR, MŽP SR, MV SR, MK SR, ÚV SR, ŠÚ SR, VÚC, obce v spolupráci s neštátnymi a subjektmi pôsobiacimi v oblasti práv detí

S: Vyhodnotenie úlohy a použitie údajov v Správe o plnení v r. 2010

- c) Priebežný monitoring názorov a postojov obyvateľov obcí v súvislosti s negatívnymi postojmi k zariadeniam sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a ich klientom, v prípade potreby spracovávanie plánov senzibilizácie obyvateľov obcí (miestne mediálne kampane, komunitná práca a pod.).

T: priebežne

Z: MPSVR SR

- d) V rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia prioritná os 2 a prioritná os 3 utvoriť podmienky na realizovanie spoločných vzdelávacích aktivít zamestnancov detských domovov a zástupcov obcí, ktorých súčasťou bude i oblasť práv dieťaťa a problematika antidiskriminácie .

T: rok 2009 a nasl.

Z: MPSVR SR

2.6 Najlepší záujem dieťaťa (body 30, 31)

- a) Pri príprave právnych predpisov, ako i všetkých materiálov, ktoré majú dopad na deti naďalej dôsledne premietat' princíp najlepšieho záujmu dieťaťa podľa článku 3 dohovoru.

T: v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády a Plánom práce vlády

Z: MŠ SR, MPSVR SR, MZ SR, MŽP SR, MV SR, MS SR, MK SR, ÚV SR, MDPaT, ÚV SR, ŠÚ SR, Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, Sekretariát Výboru ministrov pre deti, VÚC, obce

- b) Zhodnocovať a iniciovať adekvátne zapracovanie princípu najlepšieho záujmu dieťaťa podľa článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa vo všetkých právnych predpisoch ako aj vo všetkých programoch, projektoch a iných opatreniach alebo činnostiach všetkých subjektov pracujúcich s deťmi .

T: priebežne

Z: Sekretariát Výboru ministrov pre deti,

2. 7 Rešpektovanie názorov dieťaťa (body 32, 33)

- a) Zavádzať konkrétne opatrenia, programy, projekty a pod. na podporu reálneho implementovania zásady rešpektovania názorov dieťaťa do praxe (v rodine, škole a komunite, ako aj v inštitúciách a v správnych a súdnych konaniach).

Z: Sekretariát Výboru ministrov pre deti - koordinácia plnenia úlohy, MS SR, MŠ SR, MPSVR SR, MV SR, MZ SR

SZ: akreditované subjekty

T: od roku 2009 priebežne

- b) Utvoriť organizačno-technické podmienky na poskytovanie relevantných informácií deťom, aktívne vyjadrovanie sa k politikám, ktoré sa ich týkajú, tlmočenie názorov detí.

T: 2010

Z: sekretariát Výboru ministrov pre deti

3. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity (body 57 -58)

Strategický cieľ: Zvýšiť efektivitu opatrení a politik na zabezpečenie/posilnenie prístupu ku vzdelaniu, voľnočasovým aktivitám a účasti na kultúrnom a umeleckom živote pre deti zo všetkých sociálnych skupín.

Ukazovatele: schopnosť preukázateľne (podľa konkrétnych indikátorov k čiastkovým úlohám) informovať o pokroku pri implementovaní čl. 28,29,31 Dohovoru o právach dieťaťa

1. Do učebných osnov vyučovacieho predmetu občianska výchova v 9. ročníku základnej školy a občianskej výchovy v stredných školách zaradiť tému,

prostredníctvom ktorej sa žiaci (dievčatá aj chlapci) oboznámia s aktuálnymi možnosťami, ktoré poskytuje právny systém SR v súvislosti s narodením dieťaťa – vrátane možnosti, keď matka, resp. nikto z jej blízkych nemôže/nemá záujem starať sa o svoje dieťa, oboznámenia sa so sankciami, ktoré nasledujú, ak dôjde k nelegálnemu postupu pri pôrode a po narodení dieťaťa.

T: v nadväznosti na schválený zákon o výchove a vzdelávaní

Z: MŠ SR

S: Obsahové plnenie úlohy uloží MŠ SR priamo riadenej organizácii – Štátnemu pedagogickému ústavu, ktoré je zodpovedné za obsah príslušných učebných osnov v školách (základné a stredné školy vrátane špeciálnych)

2. Podporovať výchovu k ľudským právam (vrátane práv dieťaťa, multikulturálnej výchovy, výchovy proti predsudkom) u všetkých detí, žiakov a študentov (vrátane detí patriacich k menšinovým skupinám).

T: priebežne

Z: MŠ SR

S: Vyhodnotenie realizácie Národného plánu výchovy k ľudským právam na roky 2005-2014 v časti informovanie a vzdelávanie v oblasti ľudských a detských práv v rezorte školstva

3. Zlepšiť dostupnosť nástrojov na podporu prístupu všetkých detí ku vzdelávaniu, vrátane detí so zdravotným postihnutím a detí z menšinových skupín v zmysle schválených rezortných koncepcií.

T: priebežne

Z: MŠ SR

S: Sledovať plnenie opatrení na podporu prístupu všetkých detí ku vzdelávaniu (vrátane detí so zdravotným postihnutím a detí z menšinových skupín) v zmysle schválených rezortných koncepcií

4. Naďalej realizovať podporu systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže, vrátane voľného času.

T: každý kalendárny rok

Z: MŠ SR

S: Celoročná realizácia Programu finančnej podpory aktivít detí a mládeže na roky 2008 - 2013

5. Inštitucionálne podporovať voľnočasové aktivity, vrátane športových a umeleckých aktivít pre všetky skupiny detí a mládeže.

T: priebežne

Z: MŠ SR

S: Školský zákon a vykonávacie predpisy, realizácia Kľúčových oblastí a akčných plánov štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike na roky 2008 - 2013

6. Podporovať vznik a efektívnej činnosti žiackych školských rád ako prostriedku zvyšovania právneho vedomia žiakov stredných škôl a slobodného vyjadrovania ich názorov ako nástroja podpory demokracie v školskom systéme.

T: priebežne

Z: MŠ SR

S: Prostredníctvom IUVENTY a Regionálnych centier mládeže vzdelávať členov a koordinátorov žiackych školských rád

7. Podporovať pravidelnú školskú dochádzku a skvalitniť spoluprácu pri prevencii a riešení záškoláctva.

T: 2010

Z: MŠ SR v spolupráci z MPSVR SR, MV SR, MZ SR

S: Vypracovanie záväzného metodického postupu včasnej prevencie záškoláctva a účinnej spolupráce participujúcich rezortov a jeho zavedenie do praxe

8. Realizovať vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov v oblasti identifikácie syndrómu CAN a detí ako obetí trestných činov týrania, zneužívania a pod..

T: priebežne

Z: MŠ SR

S: Zrealizovať každoročne minimálne dve vzdelávacie akcie pedagogických a nepedagogických zamestnancov v oblasti identifikácie syndrómu CAN a detí ako obetí trestných činov týrania, zneužívania a pod..

9. Podporovať prostredníctvom grantového systému kultúrne aktivity detí a mládeže patriace k národnostným menšinám a znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

T: priebežne

Z: MK SR

S: sumár podporených projektov

10. Realizovať prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR - najmä knižníc, galérií, múzeí, hvezdární - interaktívne výstavy a tvorivé dielne, ktoré rozvíjajú estetický potenciál detí a mládeže vrátane využitia rozmanitých foriem neformálneho vzdelávania.

T: priebežne

Z: MK SR

11. Podporovať problematiku ochrany a podpory práv detí a adolescentov, ako je to zakotvené v Charte práv dieťaťa odbornou-poradenskou, vzdelávacou, realizačnou, propagačnou i edičnou činnosťou, problematiku zdravého životného štýlu (predchádzanie obezite, propagácia zdravej výživy, športových aktivít, sexuálna a rodinná výchova, prevencia rizikových návykov ako sú tabakizmus, alkohol, drogy a pod.), problematiku zdravého životného prostredia, problematiku mentálneho zdravia detskej populácie a na prevenciu antisociálneho správania a zmysluplné trávenie voľného času detí.

T: priebežne

Z: MK SR

12. Pokračovať v realizácii:

- projektu zameraného na prevenciu drogových závislostí a tiež edukačných aktivít smerujúce k prevencii drogových závislostí.,
- školenia *Prevencia kriminality* so zameraním na detskú problematiku,
- školenia *Interpersonálna komunikácia* – zdravý životný štýl zamerané na činnosť s deťmi,
- súťaže a prehliadky ZUČ zamerané na deti a mládež, Zlatá priadka, Divadlo a deti, Hviezdoslavov Kubín, Literárny Zvolen, festivaly detských folklórnych súborov,
- workshopov pre mladých primášov, detské a mládežnícke ľudové hudby malých tanečníkov,
- odborných seminárov a workshopov v rámci občianskeho vzdelávania zamerané na témy diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, na ochranu práv dieťaťa, na deti patriace k menšinovým skupinám, na deti so zdravotným postihom.

T: priebežne

Z: MK SR

13. Vytvoriť databázu organizácií, osobností, folklórnych podujatí a tradičnej ľudovej kultúry a folklorizmu, osobitne zameranú na detské a mládežnícke kolektívy a osobnosti a sprístupniť ich databázu na internete.

T: 2009 a priebežne

Z: MK SR

14. Pokračovať vo vydávaní monotematických príloh časopisu *Národná osveta – Kultúra a prevencia závislostí zameraných na deti a mládež*, informačno-vzdelávacieho bulletinu *Sociálna prevencia*, ktorého obsah bude špecificky zameraný na niektorú z vybraných problematík sociálnej prevencie so zreteľom na deti a mládež a činnosť s nimi a ďalších metodických materiálov a článkov v odbornom časopise *Národná osveta*.

T: priebežne

Z: MK SR

15. V záujme dôsledného dodržiavania Dohovoru o právach dieťaťa a zvyšovať kvalitu profesijného postupu príslušníkov služby cudzineckej polície pri rozhodovaní o jednotlivých žiadostiach o udelenie povolenia na pobyt podľa zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s prihliadnutím na najlepší záujem detí a ochranu ich práv.

T: priebežne

Z: ÚHCP MV SR

16. Zintenzívniť systematické skvalitňovanie výchovno-vzdelávacej a odborno-profesijnej prípravy príslušníkov služby hraničnej a cudzineckej polície, ktorí majú pri výkone svojho povolania vplyv na predchádzanie všetkých foriem diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu.

T: priebežne

Z: ÚHCP MV SR

17. V rámci Operačného programu *Zamestnanosť a sociálna inklúzia* prioritná os 2 a prioritná os 3 pripraviť a realizovať Národný/pilotný projekt zameraný na uľahčenie prístupu na trh práce mladých dospelých (po ukončení ústavnej starostlivosti), ktoré sú umiestnené v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pripravujúce sa na budúce povolanie.

T: 2009 a nasl.

Z: MPSVR SR

18. Realizovať opatrenia na zvýšenie bezpečnosti detí v cestnej premávke.

T: priebežne

Z: MDPT SR

19. Pri tvorbe politík so zameraním na ochranu dieťaťa iniciovať a posilňovať medzisektorálnu spoluprácu so zapojením občianskej spoločnosti.

T. priebežne

Z: MPSVR SR, MŠ SR, VÚC, Obce

20. „Pripraviť a realizovať národný (pilotný) projekt zameraný na rozvoj špecifických foriem výchovy a vzdelávania rómskej národnostnej menšiny, vytvorením edukačného prostredia pre deti, ktoré bude rešpektovať ich sociálne a jazykové špecifiká vrátane tých, ktoré nemajú šancu, aby sa bez potrebnej pomoci mohli vzdelávať a uplatniť na trhu práce.

T: 2010

Z: Splnomocnenkyňa vlády SR pre rómske komunity

4. Deti a rodina, rodinné prostredie a náhradná starostlivosť (body 41 – 46)

Strategický cieľ: Kvalitatívne zlepšiť a zefektívniť opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa dohovoru utváraním optimálnych podmienok pre výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí, ak nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vrátane monitorovania situácie práv dieťaťa v rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí, v zariadeniach a širšom sociálnom prostredí.

Ukazovatele: schopnosť preukázateľne (podľa konkrétnych indikátorov k čiastkovým úlohám) informovať o pokroku pri implementovaní čl.1, 5,8,9-11,19-21,25,27(ods.4) a 39 Dohovoru o právach dieťaťa

1. Upraviť vo všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisoch podmienky a postupy, využívania ochranných miestnosti (vrátane vylúčenia využívania týchto miestnosti ako trestu) v špeciálnych výchovných zariadeniach.

T: 1. 9. 2009

Z: MŠ SR

S: Uplatňovanie vo všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisoch

2. Využiť monitoring programu „hniezda záchrany“ pri zlepšení podmienok na realizáciu tohto programu.

T: 2009

Z: MZ SR, MPSVR SR, MS SR, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva,

3. Navrhnuť za účelom spružnenia mechanizmu vymáhania pohľadávok na výživné pre maloleté dieťa zmeny v Exekučnom poriadku.

T: 2009

Z: MS SR

S: novela Exekučného poriadku

4. Rekodifikovať Občiansky zákonník tak, aby sa rodinné právo stalo samostatnou časťou nového Občianskeho zákonníka.

T: 2010

Z: MS SR

S: návrh nového Občianskeho zákonníka

5. V rámci pripravovanej rekodifikácie občianskeho práva prehodnotiť možnosti rozšírenia návrhového oprávnenia prokurátora podávať súdu návrhy na uloženie ústavnej starostlivosti, pokiaľ to odôvodňujú pomery v rodiny a je to v záujme dieťaťa a rozšíriť návrhové oprávnenie prokurátora podávať súdu návrhy na zapretie otcovstva.

Z: MS SR, GP SR

6. Zlepšiť systém tvorby priorít v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (utvorenie právnych podmienok na využitie širšieho repertoáru opatrení na predchádzanie a riešenie krízových situácií v rodinách, zjednodušenie systému zabezpečovania výkonu opatrení prostredníctvom neštátnych subjektov, celkovo zlepšiť analytickú činnosť tvorby priorít).

T: priebežne

Z: MPSVR SR v súčinnosti s neštátnymi subjektmi a s územnou samosprávou

S: monitorovanie zavedených opatrení

7. Utvárať právne, profesijné i materiálno-technické podmienky na čo najvhodnejšie umiestňovanie detí, ktoré nemôžu vyrastať v starostlivosti rodičov alebo náhradných rodičov do zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Z: MPSVR SR

T: 2009 a nasl.

S: V rámci monitoringu sledovať a vyhodnocovať (polročne) ukazovatele (napr. vzdialenosť zariadenia od miesta pobytu biologickej rodiny, umiestňovanie súrodencov, potreba premiestnenia do vhodnejšieho typu zariadenia a pod.)

8. Vytvoriť a zaviesť štandardy kvality vykonávania opatrení v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

T: 31. 12.2009

Z: MPSVR SR,

SZ: Úsmev ako dar v spolupráci s ďalšími relevantnými akreditovanými subjektmi

S: Štandardy kvality

9. Navrhnuť a zaviesť systém sledovania a vyhodnocovania kvality a efektivity (vrátane katamnézy) vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a náhradnom rodinnom prostredí.

Z: MPSVR SR v spolupráci s akreditovanými subjektmi

T: 2011

S: zavedenie systému sledovania vo všetkých oblastiach výkonu

10. V rámci senzibilizácie verejnej mienky k problematike detí žijúcich mimo rodiny zabezpečovať informačné kurzy zamerané na odstránenie negatívnych stereotypov o rómskych deťoch v spoločnosti.

Z: MPSVR SR

T: 2009

11. Vytvoriť metodiku tvorby plánu práce s dieťaťom a jeho rodinou, ak sa pre dieťa alebo rodinu vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

T: 2009

Z: MPSVR SR

S: Interný riadiaci akt

12. V rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia prioritná os 2 a prioritná os 3

- zaradiť do Národného projektu zameraného na podporu zvyšovania profesionality výkonu a budovanie kapacít v oblasti sociálnej inklúzie špecializovanú prípravu sociálnych pracovníkov, ktorí vykonávajú opatrenia pre týrané, zneužívané a zanedbávané dieťa (syndróm CAN – Child Abuse and Neglect), vrátane získavania zručností na tvorbu tímov a sieťovanie,

- utvoriť podmienky na podávanie dopytovo orientovaných projektov na špecializovanú prípravu zamestnancov subjektov, ktoré vykonávajú opatrenia pre týrané, zneužívané a zanedbávané dieťa.

T: 2009 a nasl

Z: MPSVR SR

13. V rámci sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti doplniť proces prípravy na náhradnú rodinnú starostlivosť osobitne v oblasti poskytovania informácií a poznatkov zameraných na odstránenie stereotypov o deťoch z marginalizovaných skupín populácie.

T: priebežne

Z: MPSVR SR v spolupráci s akreditovanými subjektmi

14. Realizovať výskumnú úlohu - Zvyšovanie kvality poskytovania starostlivosti a výchovy deťom v detských domovoch vo vybraných oblastiach.

T: 2009 - 2010

Z: Inštitút pre výskum a práce a rodiny MPSVR SR

S: Záverečné správy k čiastkovým úlohám

15. V rámci skvalitňovania výkonu rozhodnutí súdu v zariadeniach a v záujme získania záujemcov o výkon profesie profesionálneho rodiča pripraviť a realizovať v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia prioritná os 2 a prioritná os 3 Národný projekt k príprave profesionálnych rodičov.

T: 2009 - 2010

Z: MPSVR SR

S: Záverečná správa

16. Organizovať pravidelné pracovné stretnutia sudcov (P-agendy) a zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany práv detí.

T: priebežne

Z: MS SR, MPSVR SR v spolupráci s akreditovanými subjektmi

5. Zdravie, zdravotná starostlivosť a výživa detí (body 47 - 54)

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí osobitne detí z marginalizovaných skupín populácie na zlepšenie prístupu k zdravotníckym službám a službám deťom so zdravotným postihnutím.

Ukazovatele: schopnosť preukázateľne (podľa konkrétnych indikátorov k čiastkovým úlohám) informovať o pokroku pri implementovaní čl. 6, 23,24

1. Vytvoriť podmienky na zabezpečenie rozvoja školského stravovania (vrátane diétného stravovania) s dôrazom na skvalitňovanie jeho činnosti a naďalej vyčleňovať finančné podmienky na realizáciu rozvojového projektu „Elektronizácia a revitalizácia zariadení školského stravovania“.

T: priebežne

Z: MŠ SR

S: Vyčleniť finančné prostriedky v rámci rozpočtu rezortu MŠ SR

2. Poskytovať informácie deťom, ako aj zapájať deti do aktivít zameraných na prevenciu závislosti od alkoholu, tabaku a drog, najmä v školách a školských zariadeniach, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach na výkon rozhodnutí súdu a v rodinách.

T: priebežne

Z: MŠ SR, MPSVR SR, MZ SR

3. Sledovať riadne vykonanie pravidelného povinného očkovania detskej populácie, komplexnosť, najmä správnu indikáciu a komplexnosť očkovania, ktoré zabezpečujú všeobecní lekári pre deti a dorast.

T: priebežne

Z: MZ SR

4. Dôsledne plniť jednotlivé úlohy z Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015.

T: priebežne

Z: MZ SR

5. V súvislosti s úlohami Národného programu pre deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 spracovať praktickú príručku/manuál pre lekárov prvého kontaktu, sociálnych pracovníkov, učiteľov a ostatné relevantné profesie obsahujúcu poznatky potrebné k včasnej identifikácii týrania, zneužívania a zanedbávania dieťa ako i návody praktických postupov v týchto situáciách.

T: 2010

Z: MPSVR, MZ SR, MŠ SR, MV SR v spolupráci s relevantnými akreditovanými subjektmi

S: distribúcia príručky/manuálu

6. Zamerať sa na zníženie novorodeneckej úmrtnosti a na prevenciu možného poškodenia dieťaťa pred pôrodom formou prevencie užívania návykových látok v tehotenstve s dôrazom na marginalizované a rizikové skupiny.

T: priebežne

Z: MZ SR

7. Prijat' účinnú legislatívu poskytujúcu ochranu osobám so zdravotným postihnutím vrátane detí so zdravotným postihnutím ako aj programov a služieb pre zameraných na deti so zdravotným postihnutím.

T: 2009

Z: MPSVR SR

S: Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a Zákon sociálnych službách

8. Pri tvorbe politík so zameraním na ochranu osôb so zdravotným postihnutím vrátane detí aj naďalej iniciovať a posilňovať medzisektorálnu spoluprácu so zapojením občianskej spoločnosti a cieľových skupín ako aj Rady vlády SR pre problematiku občanov so zdravotným postihnutím.

T: priebežne

Z: MPSVR SR v súčinnosti s MŠ SR, MPSVR SR, MZ SR, MŽP SR, MV SR, MS SR, MK, MDPaT, ÚV SR, ŠÚ SR, VÚC, obce

9. Pripraviť na ratifikáciu Medzinárodný dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho opčného protokolu.

T: 2009

Z: MPSVR SR

10. Pokračovať v podpore súčasných a zavádzaní nových programov zameraných na inklúziu príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit, vrátane rómskych detí do všetkých aspektov spoločenského života.

T: priebežne

Z: Splnomocnenkyňa vlády pre rómske komunity a MPSVR SR v súčinnosti s ostatným rezortmi

11. Realizovať aktivity (vrátane šírenia informácií všeobecne dostupnou formou) na zvyšovanie povedomia rodičov o význame vzdelania.

T: priebežne

Z: MŠ SR, MPSVR SR, MK SR

S: Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity

12. Utvoriť právne podmienky na poskytovanie sociálnych služieb ambulantného charakteru s cieľom zotrvania detí s ťažkým zdravotným postihnutím v prirodzenom rodinnom prostredí.

T: 2009

Z: MPSVR SR

S: Zákon o sociálnych službách

13. Naďalej zlepšovať dostupnosť k fyzickému prostrediu, doprave, službám verejnosti, vrátane odstraňovania prekážok a bariér a zavedenia nového spôsobu riešenia poskytovania zliav vo všetkých druhoch verejnej hromadnej dopravy pre deti.

T: priebežne

Z: MPSVR SR, MDPT SR, MŠ SR, MVRR v spolupráci s VÚC a obcami

14. Podporovať osobnú mobilitu osôb so zdravotným postihnutím, vrátane detí prostredníctvom opatrení finančného charakteru ako i utváraním podmienok v rámci výziev Regionálneho operačného programu.

T: 2009 a pre ROP 2012

Z: MPSVR SR , MVRR

S: Zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, podmienky výziev ROP

15. Zaviesť systematické odborné vzdelávanie v oblasti sociálnych služieb, vrátane rozširovania povedomia profesijných skupín poskytujúcich sociálne služby o právach dieťaťa a uplatňovania všetkých ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa.

T: 2012

Z: MPSVR SR

S: zavedené odborné vzdelávania vo všetkých druhoch sociálnych služieb

16. Posilňovať aktivity na vzdelávanie a zvyšovanie povedomia obyvateľstva o potrebe a výhodách imunizácie detí, najmä v znevýhodnených komunitách.

T: priebežne

Z: Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity

17. Zvýšiť motiváciu detí z rizikového prostredia k plneniu školskej dochádzky

T: 2009

Z: MPSVR SR

S: Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. o pomoci v hmotnej núdzi č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

18. Prehodnotiť inštitút životného minima z hľadiska zabezpečenia výdavkov rodín s deťmi

T: 2011

Z: MPSVR SR

6. Sociálne a iné opatrenia na zvyšovanie životnej úrovne detí a ich rodín (body 55 -56)

Strategický cieľ: Prijímať opatrenia na podporu plnenia funkcií rodiny, predchádzanie sociálnemu vylúčeniu detí a rodín a znižovanie chudoby detí.

Ukazovatele: schopnosť preukázateľne (podľa konkrétnych indikátorov k čiastkovým úlohám) informovať o pokroku pri implementovaní čl. 18,26,27 (1-3) Dohovoru o právach dieťaťa

1. Vytvoriť a realizovať opatrenia (vrátane opatrení finančného charakteru a opatrení na zabezpečenie dostupnosti a prístupu k poradenstvu pre rodičov) na zosúladenie pracovného a rodinného života, na účinné plnenie rodičovských úloh a plnenie rodičovských zodpovedností ako nástroj na odstránenie neprimeraných trestov v rodinnom prostredí.

T: priebežne

Z: MPSVR SR, MŠ SR, VÚC, obce

2. Pripraviť návrh možných východísk a rámcov štátnej rodinnej politiky s cieľom určiť strategické ciele štátnej rodinnej politiky a opatrenia na podporu plnenia funkcií rodiny a na optimálne fungovanie rodiny.

T: 2010

Z: MPSVR SR

S: vypracovanie návrhu možných východísk a rámcov štátnej rodinnej politiky

3. Zamerať sa na realizáciu opatrení legislatívneho a nelegislatívneho charakteru, ktoré budú mať za cieľ ochranu práv a záujmov detí migrantov a ich rodín.

T: priebežne

Z: ÚHCP MV SR

4. Skvalitniť spoluprácu rezortu MV SR s MPSV R SR pri získavaní informácií súvisiacich s vyhľadávaním rodičov maloletého bez sprievodu, jeho príbuzných alebo zabezpečenia zlúčenia s jeho vlastnou rodinou.

T: priebežne

Z: MV SR, MPSVR SR

S: formalizovať vzájomnú výmenu informácií

5. Naďalej venovať zvýšenú pozornosť rizikovým skupinám žiadateľov o udelenie azylu vrátane ochrany ľudských práv maloletých bez sprievodu.

T: priebežne

Z: MÚ MV SR

6. Dohliadať na ochranu ľudských práv a vzdelávanie maloletých osôb žiadateľov o udelenie azylu prichádzajúcich do azylových zariadení v sprievode svojich rodičov.

T: priebežne

Z: MÚ MV SR

7. Zaviesť a sledovať dopady novonastaveného systému náhradného výživného.

T: priebežne

Z: MPSVR SR

S: sledovanie štatistických ukazovateľov o poberateľoch náhradného výživného a finančných prostriedkoch vynakladaných na jeho výplatu s pravidelným polročným vyhodnotením

8. V oblasti služieb zamestnanosti venovať osobitnú pozornosť mladým ľuďom a fungujúcemu systému poradenstva o povolaniach a zamestnaniach.

T: priebežne

Z: MPSVR SR

S: priebežné sledovanie efektivity nástrojov APTP s osobitým zreteľom na nástroje zamerané na zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí

9. V oblasti služieb zamestnanosti klásť osobitný dôraz na podporu a pomoc uchádzačom o zamestnanie, ktorí majú sťaženú možnosť uplatniť sa na otvorenom trhu práce z dôvodu plnenia rodičovských povinností.

T: priebežne

Z: MPSVR SR

S: priebežné sledovanie efektivity nástrojov APTP s osobitým zreteľom na nástroje zamerané na zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie, ktorí majú sťaženú možnosť uplatniť sa na otvorenom trhu práce z dôvodu plnenia rodičovských povinností

7. Osobitné ochranné opatrenia (body 59 – 68)

Strategický cieľ: Zlepšiť súčinnosť a koordinovaný prístup zúčastnených subjektov vo všetkých oblastiach uvedených v osobitných ochranných opatreniach s dôrazom na preventívne aktivity

Ukazovatele: schopnosť preukázateľne (podľa konkrétnych indikátorov k čiastkovým úlohám) informovať o pokroku pri implementovaní čl. 22,30,32-36, 37b,d,38,39,40

1. Uskutočňovať vzdelávacie aktivity, aktivity na zvyšovanie povedomia a ďalšie aktivity na zlepšenie interkulturálneho dialógu a tolerancie a k prekonaniu negatívnych stereotypov o menšinových skupinách vrátane rómskej komunity a postojov k nej.

T: 2011

Z: Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity

2. Pokračovať v osvedčených preventívnych projektoch a aktivitách Policajného zboru, vytvárať a realizovať nové projekty, preventívne a osvetové aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch, reedukačných zariadeniach i letných táboroch podľa aktuálnej situácie a konkrétnych požiadaviek praxe s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch.

T: priebežne

Z: MV SR v spolupráci s MPSVR SR a MŠ SR

3. Venovať pri vykonávaní kontrol zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania zvýšenú pozornosť odhaľovaniu detskej práce a zamestnávaniu mladistvých zamestnancov.

T: priebežne

Z: IP

S: Správy o vykonávaní kontrol nelegálnej práce

4. Uvádzať v pravidelných informáciách o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práci a nelegálneho zamestnávania štatistiku o počte povolení na výkon ľahkých prác vydaných príslušným inšpektorátom a rozsahu vykonávanej práce podľa § 11 ods. 5 Zákonníka práce.

T: 1x ročne

Z: NIP

S: Štatistické údaje

5. Zaradiť v rámci plánovania výskumných úloh medzi plánované úlohy i Výskumnú úlohu zameranú na fenomén žobrania detí.

T: 2009

Z: MPSVR SR

6. V rámci plnenia úloh Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2008 – 2010 vytvoriť program na podporu a ochranu maloletých obetí.

T: 2009

Z: MPSVR SR, MV SR, MŠ SR, IOM

S: Spracovaný program na podporu a ochranu maloletých obetí obchodovania

7. V rámci národného projektu Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia: Systémová podpora prevencie a eliminácie násillia v oblasti koordinácie a výkonu služieb krízových intervenčných centier a tímov.

T: priebežne

Z: MPSVR SR

S: vypracovať a realizovať národný projekt v rámci programového obdobia 2007 - 2013

8. Vytvoriť metodiku vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových strediskách (ciele, profilácie krízových stredísk, profesijné zabezpečenie, podmienky vykonávania opatrení v krízových strediskách).

T: 31.12. 2009

Z: MPSVR SR, VÚC, relevantné akreditované subjekty

S: vypracovanie metodiky s návrhom na špecializáciu siete typov zariadení pre deti

9. Spracovať analýzu sociálnej infraštruktúry založenú na posudzovaní údajov o existujúcej sieti všetkých typov zariadení pre deti z hľadiska jej kvantitatívnych

a kvalitatívnych charakteristík a na údajoch o demografickom vývoji detskej populácie na území SR.

Termín: 2009 alebo 2010

Z: MPSVR SR

SZ: IVPR

10. Pripraviť a realizovať preventívne programy vrátane programov odbornej prípravy zamestnancov v oblasti prevencie, pomoci a ochrany obetí sexuálneho zneužívania, komerčného zneužívania na ochranu pred sexuálnym zneužívaním.

T: 2010

Z: MV SR v spolupráci s MPSVR SR, MŠ SR a MZ SR

11. Pripraviť na podpis a zabezpečiť ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním, schváleného Výborom ministrov Rady Európy 12.júla 2007.

T: 2009

Z: MS SR

12. V nadväznosti na špecifické procesné postupy zakotvené v Dohovore o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí pripraviť návrh vykonávacieho zákona k Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25.10.1980, po vyhodnotení kladných a negatívnych dopadov koncentrácie vecnej príslušnosti súdov vo veciach rozhodovania o neoprávnenom odňatí dieťaťa.

T: 2010

Z: MS SR

S: návrh vykonávacieho zákona s účinnosťou od 1.1.2011

13. Za účelom konkretizácie a zjednotenia postup orgánov Slovenskej republiky, ktoré sú do problematiky únosov zapojené pri vykonávaní Dohovoru - súdov, Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí, policajných orgánov realizovať spoločné semináre k tejto téme.

T: od roku 2009 priebežne

Z: MPSVR SR, MS SR, MV SR

14. Vzdelávať príslušníkov Policajného zboru na všetkých úrovniach v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. Pri vzdelávaní

spolupracovať s profesijnými organizáciami zaoberajúcimi sa predmetnou oblasťou a samostatne spolupracovať s UNICEF v SR v oblasti práv dieťaťa.

T: priebežne

Z: MV SR

15. Zamerať sa na spoluprácu a vzdelávanie pracovníkov zaoberajúcich sa prácou s deťmi (učitelia, sociálni pracovníci atď.) na základe aktuálnej situácie v danej oblasti a konkrétnych požiadaviek praxe s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch.

T: priebežne

Z: MV SR spolupráci s MPSVR SR, MŠ SR

16. V rámci kontrolnej činnosti všetkých zložiek sa osobitne zamerať na neprimerané používanie donucovacích prostriedkov.

T: priebežne

Z: MV SR

17. V rámci zvyšovania úrovne kvality práce na úseku trestnej činnosti mládeže a trestnej činnosti páchanej na deťoch pripraviť zmeny v interných predpisoch a vypracovanie novej Metodiky spolupráce pri vyhľadávaní, odhaľovaní, objasňovaní a dokumentovaní trestnej činnosti namierenej voči deťom a mládeži a trestnej činnosti páchanej mladistvými.

T: 2010

Z: MV SR v spolupráci s MPSVR SR

18. Prehodnotiť možnosť zavedenia špecializácie pracovísk a odborníkov pracujúcich alebo podieľajúcich sa na ochrane práv detí a následne spracovať možnosti špecializácie odborníkov a pracovísk.

T: 2009

Z: MS SR, MV SR a GP SR

S: Spracovanie návrhu možnosti špecializácie pracovísk

19. Dôsledne využívať vstupové oprávnenia prokurátora vyplývajúce z Občianskeho súdneho poriadku vo veciach výchovy maloletých, najmä kde súd rozhoduje o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a o ústavnej starostlivosti tak, aby právne vzťahy boli v plnom súlade so záujmom maloletých detí.

T: priebežne

Z: GP SR

20. Pravidelne realizovať špecializovaným prokurátorom previerky v jednotlivých ústavoch na výkon ochrannej výchovy a ústavnej starostlivosti so zameraním na dodržiavanie zákonnosti pri umiestňovaní detí a dodržiavanie zákonov platných pre ochrannú výchovu a ústavnú starostlivosť s osobitným zreteľom na dodržiavanie opatrení zameraných na zamedzenie mučenia, fyzického a duševného týrania chovancov.

T: štvrťročne

Z: GP SR

21. V odôvodnených prípadoch signalizovať súdu a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately nevhodné správanie sa detí a porušovanie povinností rodičov alebo zneužívanie ich práv, zistené pri výkone prokurátorskej pôsobnosti za účelom uloženia výchovných opatrení.

T: priebežne

Z: GP SR

22. Dôsledne analyzovať podmienky na uloženie ochrannej výchovy podľa § 102 ods. 1 Trestného zákona v občianskom súdnom konaní a podávať návrhy prokurátorom so zreteľom na záujem dieťaťa.

T: priebežne

Z: GP SR

23. Zrealizovať medzirezortnú konferenciu k účinnosti vstupov prokurátora do súdneho konania vo veciach výchovy maloletých a k účinnosti podaných mimoriadnych dovolaní vo veciach výchovy maloletých.

T: 2010

Z: GP SR

Opčné protokoly k Dohovoru o právach dieťaťa

1. Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR východiskovú správu k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch.

T: 30.6.2009

Z: MO SR

2. Zabezpečiť predloženie východiskovej správy k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch Výboru OSN pre práva dieťaťa.

T: 31.10.2009

Z: MO SR, MZV SR

3. Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR východiskovú správu k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, ktorá mala byť predložená v roku 2006.

T: 30.6.2009

Z: MV SR v spolupráci s MPSVR SR a MS SR

4. Zabezpečiť predloženie východiskovej správy k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii Výboru OSN pre práva dieťaťa.

T: 31.10.2009

Z: MV SR, MZV SR

II. Koordinácia politik a nezávislé mechanizmy na ochranu práv dieťaťa

Výbor OSN pre práva dieťaťa na svojom 45 zasadnutí dňa 8. júna 2007 prerokoval Druhú periodickú správu Slovenska o implementácii Dohovoru o právach dieťaťa a prijal Hlavné témy a odporúčania pre Slovenskú republiku.

V Hlavných témach a odporúčaníach pre Slovenskú republiku Výbor OSN pre práva dieťaťa okrem iného odporúča, aby zmluvná strana dohovoru urýchlila vytvorenie nezávislého mechanizmu (nezávislej inštitúcie ochrany práv detí) s mandátom prijímať a preskúmavať sťažnosti od detí alebo v ich mene o porušeníach ich práv fungujúceho v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami. Takýto mechanizmus by mal mať zabezpečené potrebné ľudské a finančné zdroje. Zároveň Výbor OSN pre práva dieťaťa odporúča aby Slovensko ako zmluvná strana dohovoru prijala opatrenia zaručujúce prioritné zriadenie Ministerského výboru pre deti a mládež, vrátane záruky, že tento nový orgán bude mať dostatočné ľudské a finančné zdroje na efektívne plnenie svojho mandátu.

Slovenské republiky sa musí, vzhľadom na medzinárodné záväzky, odporúčania Výboru OSN a hlavne vzhľadom na skutočnú potrebu dobudovania uceleného systému ochrany práv dieťaťa v súlade s európskym štandardom ochrany, v súvislosti s inštitucionálnym zabezpečením ochrany práv detí, vyrovnáť s dvoma úlohami:

- inštitucionalizovať **koordináciu politik na ochranu práv detí** tak, ako vyplýva z odporúčania Výboru OSN,
- inštitucionalizovať osobitný, **nezávislý mechanizmus** prijímania a preskúmania sťažností od detí alebo v ich mene, **monitorovania implementácie Dohovoru o právach dieťaťa** zodpovedajúci Parížskym zásadám.

Zároveň je treba uviesť, že sa vláda Slovenskej republiky vo svojom Programovom vyhlásení zaviazala k splneniu úlohy: *Vláda zriadi Výbor ministrov pre deti a mládež, za účelom koordinácie a dobudovania uceleného a efektívneho systému účinnej ochrany práv a záujmov detí v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa a s komplexnou stratégiou Európskej únie a efektívneho podporovania a zabezpečovania práv detí v rámci jej vonkajších a vnútorných politik.*

1.1. Koordinácia politik na ochranu práv detí - Výbor ministrov pre deti

Výbor ministrov pre deti ako národná autorita koordinácie politik na ochranu práv dieťaťa má riešiť zásadné otázky z oblasti práv dieťaťa a výkonu týchto práv. Vzhľadom na význam tejto inštitúcie je potrebné, a to nielen z dôvodu plnenia odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa, utvoriť pre plnenie úloh Výboru pre deti zodpovedajúce podmienky.

Predchádzajúce negatívne skúsenosti Slovenskej republiky s predchodcom navrhovaného Výboru ministrov pre deti, Slovenským výborom pre práva dieťaťa z obdobia rokov 2000 - 2001 jasne poukazujú na krátkodobosť a neúčelnosť zriaďovania inštitúcií bez jasne zadefinovaného obsahu činnosti, zodpovednosti a riešenia personálneho a materiálo-technického zabezpečenia činnosti.

Navrhuje sa, vzhľadom na závažnosť a citlivosť problematiky, aby národná autorita pre oblasť politiky štátu v oblasti práv dieťaťa a koordináciu politik na ochranu práv dieťaťa bola zložená z ministrov zodpovedných rezortov, a aby predsedom tejto inštitúcie bol predseda vlády Slovenskej republiky. Zároveň sa navrhuje zriadenie výkonného orgánu Výboru ministrov pre deti - sekretariátu Výboru ministrov pre deti, ktorý by bol zodpovedný za

realizáciu záverov Výboru ministrov pre deti. (V prílohe č. 3 je i návrh Štatútu Výboru ministrov pre deti ako i finančné dopady spojené so zriadením Výboru ministrov pre deti.).

Predmetom činnosti Výboru ministrov pre deti (prostredníctvom Sekretariátu) má byť okrem napr. :

- koordinácia politík na úrovni ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy,
- vyhodnocovanie informácií o stave uplatňovania práv dieťaťa v činnosti príslušných orgánov verejnej moci,
- identifikácia hlavných nedostatkov uplatňovania práv dieťaťa, praktických nedostatkov pri používaní opatrení smerujúcich k zlepšovaniu práv dieťaťa alebo zabraňovaniu porušovania práv dieťaťa, vrátane legislatívnych nedostatkov,
- dôkladná analýza uplatňovania práv dieťaťa vyplývajúcich z Dohovoru (rozsah premietnutia práv dieťaťa v legislatíve SR, identifikácia orgánov verejnej správy, ktoré zodpovedajú za uplatňovanie jednotlivých - konkrétnych práv dieťaťa vyplývajúcich z Dohovoru, analýza stavu uplatňovania práv dieťaťa v praxi na základe získaných poznatkov), vrátane analýzy možných príčin porušovania práv dieťaťa,
- príprava návrhov koncepčných opatrení na zlepšenie uplatnenia práv dieťaťa (na základe získaných a analyzovaných poznatkov),
- v rámci preventívnej činnosti navrhovanie špecifických opatrení vo vzťahu k deťom, u ktorých je riziko porušovania ich práv vyššie (deti v náhradnej starostlivosti, deti v ústavnej starostlivosti, deti v ochrannnej výchove, deti/mladiství vo výkone trestu odňatia slobody, vo výkone väzby, deti z rodín ohrozených domácim násilím, deti z neúplných rodín, deti z rodín, v ktorých existuje spor o výkon rodičovských práv medzi rodičmi, resp. dochádza k nezhodám pri realizácii práva rodičov na styk s dieťaťom, deti s osobitnými potrebami vyplývajúcimi zo zdravotného stavu, deti s poruchami správania).

Návrh predpokladá zvýšené nároky na rozpočet. V prípade súhlasu so zriadením Výboru ministrov pre deti je potrebné zabezpečiť i dostatočné personálne a finančné zdroje. Vzhľadom na rozsah predpokladaných povinností a úloh osobitne sekretariátu Výboru ministrov pre deti je potrebné navýšenie zamestnancov v kapitole MPSVR SR o 5 miest. Celkový predpokladaný dopad v roku 2009 je možné odvodiť podľa počtu mesiacov, počas ktorých bude vykonávať sekretariát úlohy a počtu zamestnancov sekretariátu. Celý rozsah činnosti Výboru a sekretariátu sa predpokladá od 1. 4. 2009 a celkové náklady budú znamenať dopad na štátny rozpočet v roku 2009 – 130 tis. v roku 2010 –178tis. a v roku 2011 – 183 tis. Eur.

1.2 Nezávislá inštitúcia na ochranu práv detí

Ako už bolo uvedené, Slovenská republika sa musí v súvislosti s inštitucionálnym zabezpečením ochrany práv detí vyrovnáť i s úlohou zriadenia - zavedenia osobitného, nezávislého mechanizmu prijímania a preskúmavania sťažnosti od detí alebo v ich mene, monitorovania implementácie Dohovoru o právach dieťaťa zodpovedajúci Parížskym zásadám. t. j. potrebné je doriešiť otázku tzv. ombudsmana pre práva detí.

Ombudsman je inštitúcia, ktorá sa zaoberá sťažnosťami určitým spôsobom definovanou skupinou ľudí (detí), je hovorcom tejto skupiny a jeho snahou je zlepšenie podmienok členov tejto skupiny ako celku. Ombudsmani bývajú konštituovaní pre rôzne oblasti, pričom ombudsman pre deti je inštitútom relatívne novým a jeho vznik súvisí s Dohovorom o právach dieťaťa, resp. s prípravnými prácami na tomto dohovore.

Na európskej úrovni pôsobí Európska sieť detských ombudsmanov – ENOC, ktorá bola založená v roku 1997 na zasadnutí v nórskom Trondheime. Jej cieľom je podporovať čo najúplnejšie začlenenie Dohovoru o právach dieťaťa do právnych systémov európskych krajín a kontrolovať jeho dodržiavanie. Niektoré zo štátov majú do Európskej siete detských ombudsmanov začlenených viacero samostatných kancelárií. Rovnako nie je jednoznačne určené, že nezávislá inštitúcia ochrany práv detí by mala niesť práve názov ombudsman, avšak vyžaduje sa, aby táto inštitúcia plnila tzv. Parížske zásady.

Nezávislá inštitúcia ochrany práv detí musí v zmysle Parížskych zásad spĺňať nasledovné všeobecné podmienky:

1. **Nezávislosť** - rozhodujúca je forma zriadenia inštitúcie tak, aby bola nezávislá od štátnej moci a zároveň by mala byť garantovaná jej udržateľnosť.
2. **Špecifickosť** - kompetencie inštitúcie musia byť jednoznačne upravené, úrad musí rozvíjať aktivity špeciálne za účelom podpory detských práv a záujmov alebo sa sústreďovať na práva detí (pritom sa nejedná len o ochranu dieťaťa prostredníctvom práva, ale úlohou ochrancu detských práv je pokryť všetky formy a súčasti ochrany detí s aktívnou účasťou samotných detí).
3. **Otvorenosť** - jednoduchá dostupnosť všetkým občanom, zvlášť deťom, ktorí sa obrátia na úrad ochrancu detských práv so sťažnosťou, problémom či návrhom, iniciatívou k ochrane a podpore práv detí.

4. **Profesionalita** -zamestnanci musia spĺňať odborné predpoklady v oblasti znalosti právnych predpisov a tiež v oblasti psychológie, sociológie, sociálnej práce, príp. ďalších humanitných vied a mali by mať istú prax v oblasti starostlivosti o deti a ochrany ich práv.

V roku 2005 bola spracovaná Analýza zvýšenia účinnosti ochrany práv detí, ktorej cieľom bolo analyzovať inštitucionálne zabezpečenie ochrany práv detí na Slovensku z pohľadu inštitúcií, ktoré sa zaoberajú ochranou práv detí (nie inštitúcií, ktoré jednotlivé práva ustanovené Dohovorom o právach dieťaťa zabezpečujú, resp. kontrolujú v rámci pôsobnosti danej zákonom) a zosumarizovať možnosti zvýšenia účinnosti ochrany práv detí po inštitucionálnej stránke. Súčasťou predmetného materiálu bolo i zovšeobecnenie úloh a postavenia ombudsmenov pre deti v rôznych krajinách, rámcovo bol vymedzený základný rámec pôsobnosti inštitúcie tohto typu.

Členovia pracovných skupín zhodnotili predchádzajúce výstupy a výsledkom je nasledovný rámec základného rozsahu očakávaných činností:

- skúmanie názorov detí, ich videnia problémov pri realizácii práv dieťaťa, podpora ich záujmu o verejné otázky a záujmu o získavanie informácií o rozsahu ich práv, možnostiach ich uplatňovania a spôsoboch ich uplatňovania vyplývajúcich z právneho poriadku,
- zastupovanie všeobecného záujmu detí - hovorca detí v spoločnosti,
- nezávislý dohľad nad uplatňovaním všetkých práv dieťaťa vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa,
- vykonávanie systematického a komplexného dohľadu nad dodržiavaním práv dieťaťa, hodnotenie dodržiavania práv detí a následne predkladanie záverov a zistení príslušným orgánom,
- prijímanie sťažností maloletých detí alebo ich právnych zástupcov, pokiaľ sa domnievajú, že práva dieťaťa neboli rešpektované, pri prešetrovaní sťažností spolupráca s rodičmi, orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy,
- riešenie nerešpektovania alebo porušovania práv detí z vlastnej iniciatívy,
- navrhovanie opatrení na odstránenie nedostatkov zistených pri monitorovaní dodržiavania práv detí a pri prešetrovaní sťažností/podaní, vrátane možnosti oznámiť nedostatky orgánom príslušným podľa povahy prešetrovanej veci a charakteru a závažnosti zistení,

- iniciatívne vydávanie odborných stanovísk k aktuálnym problémom v oblasti práv dieťaťa, návrhov opatrení na zvýšenie úrovne uplatňovania práv dieťaťa na báze preventívnej, ako aj na báze aplikačnej,
- právo zverejňovať a verejne poukazovať na nezákonnosť alebo ďalšie nedostatky, ktoré pri výkone svojej činnosti zistil, so zohľadnením práva na ochranu súkromia, ochrany osobných údajov, ochrany osobnosti tak, ako sú zakotvené v Ústave SR a premietnuté v osobitných právnych predpisoch,
- podieľanie sa na zvyšovaní právneho vedomia o právach dieťaťa, a to nie len u samotných detí, ale aj u subjektov ovplyvňujúcich uplatňovanie práv dieťaťa,
- spolupráca so žiackou samosprávou - získavanie poznatkov, zvyšovanie právneho vedomia o možnostiach a prostriedkoch domáhania sa práv dieťaťa,
- pokúšanie sa o riešenie sporov o výkon rodičovských práv medzi rodičmi navzájom, prípadne sporov medzi rodičmi a deťmi dohodou, prostredníctvom mediačných techník (sprostredkúvanie a uľahčovanie dialógu, vysvetľovanie práv a povinností zainteresovaných, navrhovanie možností vzájomnej dohody s poukazovaním na obojstranne výhodné riešenie),
- spracúvanie osobných údajov zhromaždených v súvislosti s uplatňovaním práv detí a s vykonávaním dohľadu nad právami detí a nakladá s nimi podľa osobitného predpisu,
- analýza všeobecne záväzných právnych predpisov a iniciácie zmien všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa problematiky detí,
- poskytovanie súčinnosti orgánov verejnej správy a subjektov podieľajúcim sa na ochrane práv detí,
- spolupráca so zahraničnými subjektmi, ktoré sa podieľajú na výkone práv dieťaťa alebo sa zaoberajú ochranou práv detí.

Nezávislým orgánom, ktorý sa v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov, podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom, alebo s princípmi demokratického a právneho štátu je podľa článku 151a Ústavy Slovenskej republiky je verejný ochranca práv.

V Slovenskej republike plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa v zmysle zákona č. 308/1993 Z.z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov i nezávislá právnická osoba - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva.

Riešenie zriadiť novú osobitnú inštitúciu ochrancu práv detí sa v súčasnej situácii inštitucionálneho zabezpečenia javí ako kontraproduktívny krok. Členovia pracovnej skupiny v tejto otázke prijali ako východiskový bod pozíciu Ministerstva spravodlivosti SR :

- zriadenie ďalšej špecializovanej inštitúcie pri existencii vyššie uvedených dvoch orgánov ochrany detí by bolo kontraproduktívne a nesystémové,
- problematické a otázne rozhraničenie právomoci „nového subjektu“ vo vzťahu k platnej inštitucionálnej štruktúre,
- princíp legality versus trialistická deľba moci,
- súčasné inštitucionálne zabezpečenie umožňuje riešenie v rámci existujúcich inštitúcií.

Obe inštitúcie, verejný ochranca práv a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, prejavili záujem o pozíciu verejného ochrancu práv detí. Obe inštitúcie spracovali vlastné návrhy na riešenie zakomponovania inštitútu verejného ochrancu práv detí v rámci súčasného stavu, ktoré sú súčasťou materiálu (príloha 1a, 1b a 2).

V nasledujúcej tabuľke je uvedené základné porovnanie plnenia všeobecných podmienok, kladených na nezávislú inštitúciu ochrany práv Slovenským národným strediskom pre ľudské práva a verejným ochrancom práv.

	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	Verejný ochranca práv	Poznámka
Nezávislosť	Nezávislá inštitúcia, zriadená samostatným zákonom (na základe medzinárodnej zmluvy medzi OSN a vládou SR / Z. z. č. 29/1995) financovaná z dotácií zo štátneho rozpočtu a jej zamestnanci nie sú v štátnej ani verejnej službe.	Nezávislosť verejného ochrancu práv zaručuje Ústava SR , vrátane spôsobu kreovania a odvolávania - absolútna nezávislosť činnosti bez akéhokoľvek politického vplyvu. Od roku 2007 sú výdavky a príjmy hradené cez Všeobecnú pokladničnú správu.	V prípade oboch inštitúcií je potrebné splniť podmienku samostatného – oddeleného financovania VOP pre deti - samostatný rozpočtový program alebo prvok v rámci súčasných rozpočtov. V prípade strediska je namieste vyporiadať sa i s kompetenciami Správnej rady
Špecifickosť (špecializácia pôsobnosti)	Časť aktivít je špecificky zameraná na oblasť ochrany práv detí - od 1. 4. 2008 správna rada odsúhlasila zmenu štatútu strediska, vznikol samostatný odbor pre medzinárodné vzťahy a práva dieťaťa,	Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa vzťahuje na základné práva a slobody vrátane práv zaručených Dohovorom o právach dieťaťa. Novela zákona o verejnom ochrancovi práv s účinnosťou od 1. apríla 2006 rozšírila pôsobnosť aj na osoby, ktoré do práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy inak zasahujú.	V oboch prípadoch je potrebné zmeniť a doplniť príslušné právne predpisy. V prípade verejného ochrancu práv je vzhľadom na práva detí priznaných im Dohovorom potrebné, aby verejný ochranca práv chránil všetky práva a slobody , nielen základné. V tomto prípade je potrebné zväziť novelu Ústavy Slovenskej republiky.
Otvorenosť	Poskytuje poradenské a konzultačné služby klientom, vrátane detí, ktoré sa obrátia na Stredisko s problémom týkajúcim sa ochrany práv detí, pracujú v teréne (napr. prednášky, diskusie na školách, aktívne spolupracujú s UNICEF, VOP a NGO pri príprave odborných podujatí, stanovísk či riešení konkrétnych prípadov). Stredisko je dostupné širokému spektru klientely, avšak samotné možnosti ochrany práv detí sú limitované súčasným rozsahom činnosti.	VOP je plne dostupný širokému spektru klientely, samotné možnosti ochrany práv detí sú dané zákonným vymedzením oprávnení. Podľa Ústavy Slovenskej republiky „všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť“. Rozsah oprávnení a povinností subjektov verejnej správy smerom k VOP upravuje zákon.	V oboch prípadoch je potrebné zmeniť a doplniť právne predpisy. Vzhľadom na súčasný rozsah oprávnení VOP je zrejmé, že rozširovanie oprávnení Strediska by vyžiadalo mimoriadne precíznu právnu úpravu v časti pôsobnosti tak, aby nebola dotknutá súčasná pôsobnosť VOP. Stredisko vzhľadom na jeho inštitucionálne postavenie nebude môcť vykonávať taký rozsah oprávnení ako VOP.
Profesionalita	Pracovníci sú špecializovaní na práva detí, dlhodobo pracujú v tejto oblasti a to tak v teoretickej, ako aj praktickej rovine, pracujú v odborných komisiách ministerstiev v oblasti ochrany práv detí, v medzinárodných orgánoch majú širokú publikačnú činnosť a prezentáciu v médiách. Výhodou strediska sú jeho súčasné aktivity a skúsenosť s monitorovacou činnosťou	Profesionalita úradu VOP vychádza zo súčasného rozsahu činnosti (vykonáva dohľad nad implementáciou a podporuje šírenie informácií o Dohovore o právach detí, monitoruje dopad legislatívy na životy detí, vypracúva a distribuuje informačné a vzdelávacie materiály pre deti o ich právach a spôsoboch, akými sa ich môžu domôcť, zvyšuje právne vedomie a vzdeláva a pod.) Výhodou je skúsenosť so širokým spektrom aktivít	V oboch prípadoch je potrebné doplnenie – VOP detí musí spĺňať odborné predpoklady v oblasti znalosti právnych predpisov a tiež v oblasti psychológie, sociológie, sociálnej práce, príp. ďalších humanitných vied a mali by mať istú prax v oblasti starostlivosti o deti a ochrany ich práv. V plnom rozsahu nespĺňa toto kritérium ani jedna inštitúcia nakoľko ich profesijná výbava je priamo naviazaná na súčasný rozsah činností

		a samotné postavenie verejného ochrancu práv	a zákonné povinnosti
Medzinárodné postavenie	Zástupcovia strediska sú členmi všetkých významných európskych orgánov na ochranu a monitoring práv dieťaťa – L' Europe d' l' Enfance, Forum for children rights a ChidONEurope. Od roku 2005 je Stredisko aj pozorovateľom v Európskej sieti ombudsmanov pre deti (ENOC).	Vedenie Európskej siete detských ombudsmanov udelilo VOP post pridruženého člena. Z požadovaných kritérií pre prijatie do ENOC je najproblematickejším výslovné odvolanie sa na ochranu práv detí alebo Dohovor o právach dieťaťa v legislatíve upravujúcej mandát VOP a absencia jasne definovanej osoby, ktorej je zverená oblasť ochrany práv detí..	Ani jedna z inštitúcií nespĺňa súčasné kritéria pre prijatie do ENOC v plnom rozsahu . Stredisko má od roku 2005 status pozorovateľa v ENOC. Verejný ochranca práv má od roku 2008 status pridruženého člena ENOC(aktívne zapájanie do činnosti bez hlasovacieho práva)
Potreba inštitucionálnych zmien	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva navrhuje zriadenie nezávislej inštitúcie pri Stredisku - samostatný útvar - Úrad ochrancu práv dieťaťa, ktorý by mal v rámci štruktúry Strediska relatívne samostatné postavenie zastrešené výkonnou riaditeľkou/výkonným riaditeľom Strediska, Úrad by bol financovaný v rámci rozpočtu Strediska, ako samostatná účtovná jednotka s vlastným interným rozpočtom.	Verejný ochranca práv je nezávislý monokratický orgán, na zabezpečenie ochrany práv dieťaťa sa navrhuje samostatný organizačný útvar riadený poverenou osobou, osobitným profesijným zabezpečením a oddeleným rozpočtom	V oboch prípadoch je potrebná organizačná zmena, ktorá vyžaduje zvýšené nároky na štátny rozpočet
Zmeny v právnych predpisoch – základný predpoklad	Zriadenie Úradu ochrancu práv dieťaťa predpokladá širšiu novelu zákona NR SR č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva, a to predovšetkým v inštitucionalizovaní Úradu ochrancu práv dieťaťa ako samostatného útvaru Strediska, v rozšírení úloh, pôsobnosti a kompetencií Strediska o úlohy, ktoré budú v pôsobnosti Úradu, v zložení a kreovaní Správnej rady Strediska, ktoré by malo zohľadňovať nové pôsobnosti Strediska (rozšírenie správnej rady o významné osobnosti z oblasti ochrany práv dieťaťa príp. aj o zahraničných členov) a rozšírenie kompetencií Správnej rady Strediska.	V zákone č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov, príp. aj v Ústave SR je potrebné výslovne ustanoviť, že verejný ochranca práv chráni práva detí (v čl. 151a odsek 1 sa po slove „chráni“ vypúšťa slovo „základné“, súčasne aj zmena zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov). Zároveň si zákon o verejnom ochrancovi práv vyžiada širšiu novelu. V prípade VOP bude potrebné zvážiť napr. ustanoviť, aby odmietnutie spolupráce úradníka orgánu verejnej správy zakladalo disciplinárny priestupok (návrh vyžaduje novelizáciu zákona)	

Záver: Obe riešenia vyžadujú zmeny právnych predpisov. V oboch prípadoch je potrebné, aby zmeny a doplnenie príslušných právnych predpisov prevzali na seba príslušné subjekty, ktorým táto pôsobnosť prináleží.

V prípade Slovenského národného strediska pre ľudské práva bude problémom vyriešiť osobitne oprávnenia, ktoré stredisko v súčasnosti na rozdiel od verejného ochrancu práv nemá, ako i jednoznačné oddelenie pôsobnosti „ochrancu práv dieťaťa“ od tzv. všeobecného ochrancu práv.

V prípade verejného ochrancu práv je potrebné vyriešiť, okrem už uvedeného osobitne otázku, novely Ústavy SR, a z praktického hľadiska, i budúci vzťah k jednej zo základných činností Slovenského národného strediska pre ľudské práva - monitoringu.

Návrh: MPSVR SR ako predkladateľ návrhu Akčného plánu pre deti navrhuje riešiť inštitucionalizáciu nezávislej ochrany práv detí na Slovensku úpravou mandátu verejného ochrancu práv tak, aby boli splnené vyššie uvedené kritéria, vrátane jasne určenej fyzickej osoby, ktorej je zverená ochrana práv detí.

Dôvody: jednoznačne nezávislé postavenie v SR, rozsiahle súčasné oprávnenia vrátane práv detí dostupnosť, medzinárodné postavenie verejného ochrancu práv

Potrebné kroky: rozšírenie pôsobnosti v zákone o verejnom ochrancovi práv tak, aby umožňovala výkon kompletnej samostatnej agendy verejnej ochrany práv detí, úprava samostatného útvaru, vrátane úpravy riadenia poverenou osobou, osobitným zodpovedajúcim personálnym zabezpečením a oddeleným rozpočtom (osobitná alokácia zdrojov)

Riziká: dopad na štátny rozpočet, novela Ústavy SR